

Npawg Tuam teb rau laws hais tias “Paub kawg los maj. Peb mus ib ntsis ces peb ntsia saum ntuj. Peb yeav pom tias muaj ib tug dab yuav kwv ib tug ntshais hluas nkauj hla peb taub hau los ntag.”

Lawv plaub tug kwv npawg taug kev los ib pliag xwb na ciav txawm siv pom ib tug dav tom tau ib tug ntshais kwv hla lawv los tiag. Lawv txawm nthe zom zaws tias “Npawg Lwm koj txawj tua hneev nti ces koj txawm tua tus dav ntawd.” Npawg Lwm thiaj li tua tib hneev nti ua rau tus dav poob kiag rau hauv hiav txwv lawm.

Cov npawg thiaj hais rau npawg Xab tias “Npawg Xab koj txawj ua luam dej ces koj ua luam dej mus muab tus ntshais los.” Npawg Xab thiaj ua luam dej mus muab tau tus ntshais los txog na ciav tus ntshais twb raug mob heev lawm tshuav siav me me xwb.

Lawv txawm nthe zom zaws rau npawg Xwm tias “Npawg Xwm koj twb txawj txuj cawm siav no ces koj kov tsij cawm siav rau tus ntshais no lauj.” Npawg Xwm thiaj siv txuj ci cawm tau tus ntshais ntawd ciaj rov los.

Vim yog muaj plaub leeg plaub txoj txuj thiaj cawm tau tus ntshais ntawd ciaj tau rov qab los ua neeg. Zaj dab neeg no qhia rau peb paub hais tias nyeb hauv tib neeg lub neej ib leeg muaj ib yam zoo. Yog li ntawd ib leeg yuav tsum hwm ib leeg. Ib leeg vam khom ib leeg.

Saw daws sib pab sib koom tes thiaj ua tiav ib txog hauj lwm. Yog nyias khav nyias ua nyias ib leeg xwb mas hauj lwm yeej tsis tiav li.

(Nchaiv Phiab Lis Huay Nam Rim Chiang Mai)

นานมาแล้วมีสหายนี้น ชื่อ ตัว หลื่อ ช้าง และสือ (แปลว่า หนึ่ง สอง สาม สี่) ออกเดินทางไปศึกษาวิชาที่ต่างเมือง เมื่อทางไปถึงทางแยกที่ต่างคนต่างก็จะต้องไปทางไหนทางมัน พวกเขาได้ตกลงกันว่าหลังจากสามปีเมื่อทุกคนศึกษาวิชาสำเร็จแล้ว ให้มาพบกันที่ทางแยกให้ครบ ก่อนค่อยเดินทางกลับบ้านด้วยกัน

สามปีต่อมาทุกคนได้ศึกษาวิชาสำเร็จและเดินทางมาพบกันที่ทางแยกตามสัญญา พวกเขาจึงได้ถามถึงวิชาที่แต่ละคนได้ศึกษามา ดังนี้

“สหายนี้น ท่านไปศึกษาเล่าเรียนวิชาได้สามปี วิชาที่ท่านเรียนคือวิชาอะไร”

“ระยะเวลาที่ตั้งสามปีก็จริง แต่เราศึกษาเล่าเรียนได้วิชาเดียวเท่านั้น คือ วิชาการพยากรณ์ อะไรจะเกิดขึ้นในอนาคตเราจะรู้ก่อน” สหายตัวตอบ

พวกเขาจึงถามสหายลือว่า “สหายลือ แล้วท่านล่ะ สามปีผ่านมาท่านเรียนรู้วิชาอะไรบ้าง”

“สามปีผ่านมา เราเรียนรู้ได้วิชาเดียวเท่านั้น คือ วิชาการยิงธนู” สหายลือตอบพรรคพวก

“สหายซ้าง ท่านเรียนรู้วิชาอะไรมาบ้าง โปรดเล่าให้พวกเราฟังด้วย” พวกเขาถามสหายซ้างซึ่งเป็นคนที่สาม

“เราเลือกเรียนวิชาว่ายน้ำ” สหายซ้างตอบ พวกเขาจึงถามสหายลือเป็นคนสุดท้ายว่า “สหายลือ แล้วท่านล่ะ ท่านเรียนรู้วิชาอะไรมา”

“สำหรับเรานั้นเรียนรู้วิชาการชุบชีวิต เราสามารถช่วยชีวิตมนุษย์ที่บาดเจ็บสาหัสจนใกล้ตาย หรือชุบชีวิตมนุษย์ที่ตายใหม่ ๆ ให้ฟื้นคืนใหม่ได้” สหายลือตอบ

หลังจากพักทายกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว สหายทั้งสี่จึงออกเดินทางกลับเมือง ระหว่างเดินทางกลับนั้น พวกเขาจึงถามสหายตัวว่า

“สหายตัว ท่านได้ศึกษาเล่าเรียนวิชาการพยากรณ์ ท่านรู้หรือไม่ว่าระหว่างที่พวกเราเดินทางกลับเมืองนี้ จะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง”

“แน่นอน! เรารู้และนำกลัวด้วย อีกสักครู่ให้พวกเรามองขึ้นไปบนฟ้า เราจะเห็นพญาอินทรีดำคาบหญิงสาวคนหนึ่งบินผ่านมา” สหายตัวตอบ

สหายทั้งสี่เดินทางมาได้ไม่นานนักก็พบพญาอินทรีดำใหญ่คาบหญิงสาวคนหนึ่งบินผ่านมาจริง ๆ พวกเขาต่างก็ตะโกนพร้อม ๆ กันว่า

“สหายลือ! ท่านเรียนรู้วิชาการยิงธนูและถือธนูอยู่ในมือแล้วจงรีบยิงพญาอินทรีเร็ว ๆ เข้า”

สหายลือจึงจ้างธนูและยิงพญาอินทรี แต่พญาอินทรีดันบินต่อไปตกลงในทะเล พวกเขาจึงบอกให้สหายซ้าง ผู้ซึ่งได้ร่ำเรียนวิชาว่ายน้ำมาให้ว่ายน้ำไปช่วยหญิงสาวกลับมา เมื่อสหายซ้างนำหญิงสาวกลับมาถึงฝั่ง ปรากฏว่าหญิงสาวได้รับบาดเจ็บสาหัสมากเกือบจะสิ้นชีวิตแล้ว สหายลือ ผู้มีวิชาชุบชีวิตจึงทำพิธีชุบชีวิตรักษาหญิงสาวให้พ้นจากความตายได้

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ในตัวคนเรานั้นต่างคนต่างก็มีความสามารถหรือมีดีคนละอย่าง ดังนั้นจึงอย่าดูถูกซึ่งกันและกัน ความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละคนนั้นสามารถนำมาใช้ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้ประสบความสำเร็จได้ คนเราจึงต้องยอมรับหรือเคารพความสามารถของผู้อื่นด้วย อย่ามองแต่ว่าความสามารถของตัวเองเท่านั้นที่สำคัญ

(นายเพี้ยะ ประกอบกิลติ บ้านห้วยน้ำริน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่)

5.3 เพลงม้ง (Kwv txhij Hmoob)

บทเพลงของชาวม้ง ถูกถ่ายทอดจากพ่อแม่สู่ลูก จากเพื่อนสู่เพื่อน จากผู้ใหญ่สู่เด็ก บรรพบุรุษของชาวม้งมาจากเมืองจีน บทเพลงของม้งบางเพลงจึงมีภาษาจีนปะปนอยู่ด้วยซึ่งคนม้งในปัจจุบัน ไม่สามารถรู้ความหมายคำภาษาจีนในบทเพลงทั้งหมด บทเพลงตัวอย่างบทนี้แสดงให้เห็นความสำคัญของครอบครัว ญาติพี่น้องบันทึกโดย Lue Vang and Judy Lewis (1990 : 114-118)

KWV- TXHIAJ UA NTSUAG

NIAM-TXIV KWV-TIJ TEB- CHAWS

NQES 1

Nij yai.....ntuj-teb os ib zeej txiv leej tub,
noob txheej-tshoj los thaum I ais
kuv nrog kuv leej-niam thiab leejtxiv nyob es
noj los tsis tau txhij ais,
hnav tuaj tsis tau txhua mog.
Nij yai.....cas leej hlob tsis txawj hlob lawm leej YAU es
niam no kuv tso kuv leej-niam thiab leej-txiv ais
leej-kwv leej-tig tseg rau ntuj sua los teb tom qab es
niam no thiaj paub tuaj mus xav TAU oj.

Nij yai.....hnav txheej-tshoj los thaum i ais
nrog leejkwv leej-tig nyob
noj los tsis tau txhij ais,
hnav tuaj twb tsis tau txhua ais.
Leej yau tsis txawj hwm lawm leej HLOB es

zaum no tso leej-kwv mus leejtig tseg,
 los rau rooj niag teb no
 thiaj tau txoj kev txhawj mus kev **TXOB** mog.

NQES 2

Nij yai.....ntuj-teb os kwvtij Hmoob,
 leej-niam thiab leejtxiv es
 lub teb-chaws tsis thaj-yeeb ais.
 Ntshai yuav ua tsov tuaj mus ua rog **LOJ**
 es ntshai yuav tso kuv leej-niam thiab leej txiv
 rau ntuj sua los teb tom qab
 twb tsis sib **POM** nis kwv-tij Hmoob.

Cas lub teb yam lub chaw tsis thaj yeeb ais.
 Ntshai yuav ua tsov tuaj ua rog **NCHAV** ais,
 tso plhuav kuv leej niam thiab leej txiv es
 rau ntuj sua los teb tom qab es
 ntshai yuav tseg neej mus tseg **TSA** mog.

NQES 3

Nij yai.....ntuj teb os kwv tij Hmoob,
 lub teb chaws tsis thaj yeeb,
 yuav tshoj mus yuav **NTXEEV** ais.
 Niam no kuv leej niam thiab leej txiv
 thiaj poob roj los plam **NEEV**.

Lub teb chaws tsis thaj yeeb es
 ntshai yuav ntseev mus yuav **TSHOJ**.
 Ces kuv leej niam thiab leej txiv
 thiaj poob hncev los plam **ROJ** mog.

NQES 4

Nyai.....cas leej niam thiab leej txiv es
 poob neev lis zoj rau qab zaj **ZEB**, es
 niam tseg tau txiv leej tub tuaj niam
 ib tib tug los ua lub neej,
 kho siab li khuav rau niag mab los niam Thaib **TEB**.

Cas leej kwv mus leej tig
 poob hneev lis zoj rau qab zaj **CA**, es
 niam tseg ncuva txiv leej tub tuaj niam
 ib tib tug es los ua lub neej,
 tsis muaj kwv tsis muaj tig,
 rau niag mab los As-mes-liv-kas **NRAS** os kwv tij Hmoob oj.

NQES 5

Nij yai.....chim lub siab tsis txawj tag es
 tawm rooj sib lis plaws es rov zoj
 los txog tej niag qab **CUB** es
 ntshai yuav tu nrho kuv leej niam thiab leej txiv
 lub suab lus tuaj tsis hnov **QHUB** mog.

Kho siab ua luaj no, es
 tawm rooj sib lis plaws rov zoj
 los txog tej niag qab **CAIS**.
 Niam no tseg ncuva kuv leej kwv mus leej tig tuaj
 lub suab **HAIS** es mog.

NQES 6

Kwv tij Hmoob luag muaj kwv mus muaj tig ais
 noj ib pluag tag luag sib tham yaj yaum li yeev
 txoj kev tuaj sib **HLUB** ais

ais txiv leej tub tsis muaj kwv tsis muaj tig ais
 noj ib pluag tag tsis tau lub chaw tuaj
 tham laug **HNUB** os kwv tij Hmoob.

Luag muaj kwv mus muaj tig noj ib pluag tag;
 luag sib tham yaj yaum li yeev
 txoj kev tuaj mus sib **Nco**
 ais txiv leej tub tsis muaj niam thiab muaj txiv es
 leej kwv leej tig tsis los rooj niag teb no,
 noj ib pluag tag ces twb tsis tau lub chaw
 coj tej niam tub ceb muag tuaj
 tham laug **HMO** os kwv tij Hmoob oj.

NQES 7

Nij yai.....ntoj lis nuag los txog rooj niag teb no es
 leej kwv leej tig twb tsis los es
 haus cawv tuaj cawv twb tsis puag **KHOB** ais.
 Lub ncauj tsis hais los nplooj siab xav twb ywm tias:
 Nyob tsam muaj plaub muaj ntug
 tsis muaj chaw vam
 tsis tau lub chaw mus **NYOB** os kwv tij Hmoob.

Los txog rooj niag teb no es
 tsis muaj kwv tsis muaj tig es
 noj mov los mov tuaj tsis puag **CAJ**.
 Ces tu siab twj ywb ywm tias:
 Tsis muaj kwv muaj tig
 nyob tsam muaj txiab mus muaj nkees
 tsis muaj chaw nyob
 tsis tau lub mus chaw **VAM** mog.

NQES 8

Nij yai...ntoj lis nuag los txog rooj niag teb no ais
 ntshai yuav noj tus nqaij ci mus ntxuag lawm nqaij **TXHIAB**
 los zoo tsis npaum thaum kuv nrog kuv leej kwv mus leej tig nyob
 niam txiv tuaj yam yug nruab **THIAB**.

Los txog rooj niag teb no, es
 noj tus nqaij txhiab ntxuag lawm tus nqaij **CI**
 los niam zoo tsis npaum kuv nrog kuv leej kwv mus leej tig nyob
 niam txiv yug tuaj ib **TXHIS** mog kwv tij Hmoob oj.

NQES 9

Nlj yai.....chim lub siab ua luaj no es
 txiv leej tub xav zoj tias
 kheev lam yog lub teb chaws thaj yeeb es
 kuv yuav ntim su zuj zias tuaj tej niag qab **TSHOB** es
 mus nrhiav kuv leej kwv mus leej tig niam txiv
 tuaj yam yug ib plab noj ib lub mis **HLOB**.

Kho siab ua luaj no es
 kheev lam yog lub teb chaws thaj yeeb
 ces ntshai kuv yuav ntim su zuj zias tuaj tej niag qab **HNAB** es
 mus nrhiav kuv leej kwv mus leej tig
 niam txiv tuaj yam yug ua ib **PLAB** os kwv tij Hmoob.

NQES KAWG

Chim laj los tsis chim **XEEB** es
 los txog rooj niag teb no tsis muaj kwv mus muaj tig,
 ces tam ntua dev vwm dev mus loj **LEEB** mog.

Chim xeeb los tsis chim LAJ es
 los txog rooj niag teb no
 tsis muaj kwv mus muaj tig
 ces luag noj ces yus ua dev mus nuam YAJ mog.

(Tus hais yog Lis Txais Ban Huay Han Chiang Rai)

บทเพลงเกี่ยวกับความกำพร้า จากพ่อแม่ จากพี่น้อง และจากบ้านเกิดเมืองนอน
 (คำแปลเป็นภาษาไทยนี้ไม่ได้ยึดหลักการสัมผัสแบบกลอนแปลในภาษาไทย)

บทที่ 1

ในอดีตเมื่อฉันยังเยาว์วัย
 ยังอาศัยบิดาและมารดา
 ทั้งอาหารลืมนรสไม่เคียงสา
 ยังมีพาอ้อมรสในอาภรณ์

 พี่มิให้ความสำคัญในตัวน้อง
 จึงจำต้องจากจรไปแสนไกล
 โอ้ปานนี้ เจ้าอยู่ ณ ที่ใด
 จำจากไปลี้ลับสู่อีกซีกโลก

บทที่ 2

เป็นเพราะประเทศเราเกิดสงคราม
 ต่างคิดตามใจตนว่าถูกต้อง
 ไม่ยอมรับความคิดเห็นของพี่น้อง
 เราพวกพ้องจึงต้องจากทั้งชีวิต

บทที่ 3

ประเทศชาติสะท้อนสันตะเทือน
 จึงกลบเกลื่อนรอยจารึกแห่งสัมพันธ
 ของพ่อแม่ญาติมิตรสหายเลือดเดียวกัน
 ความผูกพันที่เคยมีมลายสิ้น

บทที่ 4

จำพราดจากญาติมิตรและสหาย
 ใจสลายไม่แข็งเกร่งดังศิลา
 ผ่านเมืองไทยไปสู่อเมริกา
 ส่งใจมาแทนตัวผู้ถิ่นเดิม

บทที่ 5

แสนโศกเศร้าอาดูรเมื่อออกบ้าน
 เสียงเรียกขานของพ่อแม่อยู่ไหนใด
 คงเฝ้าคอยอารมณ์ลูกที่จากไป
 แสนห่างไกลแม่เสียงกระซิบของน้องพี่

บทที่ 6

ผู้คนเขามีญาติมิตรอยู่พร้อมสรรพ
 พุดคุยกันฉันทน์น้องพี่ให้สุข
 ไฉนฉันขาดสิ่งที่เขามี
 เหตุฉะนี้จึงหงอยเหงาอยู่เดียวดาย

บทที่ 7

อพยพโยกย้ายสู่ดินแดนนี้
 ฉันไม่มีญาติมิตรให้พึ่งพา
 ถ้าเกิดมีคดียุ่งยากมา
 ร่ำสุราคงจืดชืดเฉกเช่นน้ำ

บทที่ 8

ดินแดนนี้สมบูรณ์พูนสุขจริง
 กินเนื้อปิ้ง เนื้อย่างทุกวัน
 มีอาจเทียบเราน้องที่อยู่ด้วยกัน
 จึงสุขสันต์เที่ยงแท้และนิรันดร์

บทที่ 9

แสน โศกเศร้าเสียใจเป็นนักรบ
 หากเรียกหาสันติภาพคืนมาได้
 จะไปหาญาติมิตรแม่แสนไกล
 ไม่หวั่นไหวแม้จะสูญสิ้นทรัพย์

บทจบ

สู่แดนไกลแสนไกลในถิ่นนี้
 ไยไม่มีญาติมิตรให้พึ่งพา
 ไร้ศักดิ์ศรีเขาเปรียบดังลูกหมา
 ที่เป็นบ้าและจรจัดไปทั่วเอย...

(ลี้ใจ บ้านห้วยหาญ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย)

5.4 สุภาษิตคำคม

สุภาษิตคำคมในภาษาม้ง เรียกว่า “ภาษาเปรียบเทียบ – Piv Txoj Lug” หรือภาษาคอกไม้ (Paj Lug) สุภาษิตคำคมต่อไปนี้รวบรวมจากการได้ยินได้ฟังคนแก่คนเฒ่าใช้มาและคัดแปลงมาจาก Lue Vang and Judy Lewis (1990 : 65-81) นำเสนอบางคำเพื่อเป็นตัวอย่างดังต่อไปนี้

1) Lus mos lus tuaj pos

คำอ่าน : ลูมอสูตัวปอ
แปลตรง : คำหวานที่มีหนาม
ความหมาย : ปากหวานกันเปรี้ยว คำพูดที่หวาน ๆ นั้นอาจแฝงไว้ด้วยความไม่จริงใจก็ได้

2) Nyuj ua nyuj thauj.

Nees ua nees ris.

คำอ่าน : ยูอ้วยโท
: เน็งอ้วยเน็งตรี
แปลตรง : วัวทำวัวต่าง
: ม้าทำม้าแบก
ความหมาย : ใครทำอะไรก็ต้องรับผลของสิ่งนั้น เวิร์กกรรมมัน

3) Tsev vuas tsis yog chaw sim zeb.

Tsev nqeeb tsis yog chaw sim taws.

คำอ่าน : เจ้วจือขอเซอฉิเย่
: เจ้เก็งจือขอเซอฉิเตอ
แปลตรง : บ้านมุงกระเบื้องไม้ไผ่ที่ตองก้อนหิน
: บ้านมุงหญ้าคาไม้ไผ่ที่ตองไฟ
ความหมาย : ไม่ควรใช้จุดแข็งของตนเองไปทดสอบจุดอ่อนของผู้อื่น

4) Yug tau ntxhais ces yuav mus ua nyab.

Yug tau tub thiaj tuav niam txiv ncej dab.

คำอ่าน : ยูโตไซเจหยั่วมูอ้วยยะ
: ยูโตตุ้เทียตัวเหนียะคสิเจ้ค้ำ

แปลตรง : มีลูกสาวจะออกไปเป็นสะใภ้
 : มีลูกชายจึงจะจับเสาหลักของพ่อแม่
 ความหมาย : ถ้ามีลูกสาวจะต้องออกเรือน แต่ถ้ามีลูกชายจึงจะเป็นผู้สืบสกุล
 ของพ่อแม่

5) Txawj muaj yeej yuav txawj pluag.

Tsis muaj mob yeej yuav txawj tuag.

คำอ่าน : เจือมั่วเย่งหั่วเจือปลั่ว
 : จีมั่วมั่วเย่งหั่วเจือคั่ว
 แปลตรง : รวยได้ก็จนได้
 : ไม่ป่วยก็ตายได้
 ความหมาย : ชีวิตล้วนอนิจจัง ไม่แน่วไม่นอน เปลี่ยนจากดีไปร้ายได้เสมอ

6) Tub pluag tau tsiaj tuag.

Tub tshaib tau quv nchuav.

คำอ่าน : คู้ปลั่วโตวเจี้ยคั่ว
 : คู้ไซ้โตวก่านั่ว
 แปลตรง : คนจนได้สัตว์ตาย
 : คนหิวได้อาหารหก
 ความหมาย : ยิ่งจนอยู่แล้วสัตว์เลี้ยงก็มาตายไป ยิ่งหิวอยู่แล้วยังมาทำอาหาร
 หกหมดอีก พระพยอมเรียกว่า ช่วยสองต่อ

7) Kws ua phom yuav tsum txawj txua hneev.

Neeg dig muag yuav tsum txavj luj teev.

คำอ่าน : กือฮั่วเผาะหั่วจู่เจือตั่วเน้ง
 : เนงคีมั่วหั่วจู่เจือลู่เต้ง
 แปลตรง : ช่างทำปืนต้องทำหน้าที่ไม่เป็นด้วย
 : แม้คนตาบอดก็ต้องใช้ตามข้างเป็น
 ความหมาย : คนเราต้องรอบรู้หรือรู้หลายอย่าง แม้แต่คนตาบอดก็ต้อง
 ทำอะไรให้เป็นสักอย่าง

8) Dub li mub nplua li ntses.

Muab tsis sai li mes es.

- คำอ่าน : คูสิมูบตั๊วเถ
: มั่วจิไซ ลิเมเอ
- แปลตรง : คำปานหมัดหมา ลั่นปานปลา
: จับไม่ง่ายเหมือนจับแพะ
- ความหมาย : คนเหลี่ยมจับจับได้ยาก แพะนั้นจับง่ายเพราะแค่เอาเกลือใส่
ฝ่ามือ ล่อแพะมากินก็จับได้แล้ว

9) Tub sab ncauj ncab.

Tub se ncauj nte.

- คำอ่าน : ตูซ่าโจ้วจ๋า
: ตูเซโจ้วเต
- แปลตรง : ผู้ร้ายปากตรง
: ผู้เก็บภาษีปากยาว
- ความหมาย : ผู้ร้ายปากแข็ง พูดมีเหตุผล น่าเชื่อถือ ทำให้จับผิดได้ยาก
ผู้เก็บภาษีนั่นปากหวาน หวานล่อมเก่ง ทำให้คนยอมเสียภาษี
โดยง่าย

10) Ua qoob ua loo los npaj tshaib.

Tu tub tu kiv los npaj laus.

- คำอ่าน : อัวกั้งอัวลงลอบ้าไ้
: ตูตูตูก็ลอบ้าโลว
- แปลตรง : ปลุกพืชเตรียมสำหรับความหิว
: เลี้ยงลูกเตรียมสำหรับความแก่
- ความหมาย : ควรมีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า อนาคตจะได้ไม่ลำบาก

11) Ntov ntov yuav saib ceg qhuav.

- คำอ่าน : ต่อดงหยั่วไข่จั่ว
 แปลตรง : ฟันต้นไม้ให้สั้ดกั้งแห้ง
 ความหมาย : จะพูดจะทำอะไรกับใครต้องศึกษาว่าคน ๆ นั้นมีเส้นมีสายหรือไม่ ในภาษาไทยเรียกว่า ตีหมาให้ดูเจ้าของ

12) Ua neej tsheej cuab yog mloog tej laus qhuab.

Ua neej tsheej yig vim yog mloog tej laus nplig.

- คำอ่าน : อ้วน่งเซ้งจั่วห้วยอ มลองเต้โลวคั่ว
 : อ้วน่งเซ้งยี่ห้วยอ มลองเต้โลวบลี
 แปลตรง : สร้างครอบครัวยุคเพราะเชื่อคนแก่สอน
 : สร้างฐานะได้เพราะฟังคนแก่ปลอบ
 ความหมาย : เชื่อฟังผู้อาวุโสจะทำให้ประสบความสำเร็จ

13) Tij vi tam niam txiv.

Niam txiv tam lub ntuj.

- คำอ่าน : ตีวี่ด่าเหนียตลี
 : เหนียตลีคำลู้ดู
 แปลตรง : พี่เปรียบเสมือนพ่อแม่
 : พ่อแม่เปรียบเสมือนห้องฟ้า
 ความหมาย : เคารพหรือให้ความสำคัญต่อพี่ ๆ และพ่อแม่

14) Koj qaib pw kuv cooj.

Kuv os pw koj nkuaj.

- คำอ่าน : ก้อไก้ป้อกู่จั้ง
 : กู้อ้อป้อก้อกั่ว
 แปลตรง : ไก่คุณนอนแล้วผม
 : เป็ดผมนอนแล้วคุณ
 ความหมาย : ความเป็นเครือญาติโดยการแต่งงาน ผู้หญิงตระกูลนี้ไปแต่งงานกับตระกูลโน้น ผู้หญิงตระกูลโน้นก็มาแต่งงานกับตระกูลนี้

15) **Thaum me yaus xyaum tsim txiaj.****Hlob los thiaj muaj nyiaj.**

- คำอ่าน : โถ้ว เมโยโฮข่วจี้เจีย
 : ฮล๊อลอเพียมั่วเยีย
 แปลตรง : เมื่อเป็นเด็กต้องประพฤติดี
 : เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่จะเป็นคนมีเงิน
 ความหมาย : ประพฤติตัวเป็นเด็กดีจะเป็นผู้ใหญ่ที่ดี

16) **Ib rab riam ob sab ntse.****Yuav ceev faj thaum nyob ze.**

- คำอ่าน : อี้ต๊ร้าเตรียฮ้อซ้าเจ
 : หยั่วเจ้งฟ้าโก้วนย้อเย
 แปลตรง : มิดที่มีสองคม
 : ควระวังเมื่ออยู่ใกล้
 ความหมาย : ควระวังเมื่อใช้หรืออยู่ใกล้สิ่งที่ได้ทั้งคุณและโทษ
 ภาษาไทยใช้คำว่า ดาบสองคม

17) **Tub nkeeg xav noj qav qab.****Tub nquag lam noj zaub hlab.**

- คำอ่าน : ตู้เกงसान่อกำก้า
 : ตู้กั้วหล่าน่อไ้ฮั ฮล้า
 แปลตรง : คนนี้เกลียดชอบกินอาหารอร่อย
 : คนขยันแต่ผักลวกก็กินได้
 ความหมาย : คนเกลียดร้านมักเป็นคนโลภ ชอบกินแต่ของดี ๆ ส่วนคนขยัน
 นั้นมักเป็นคนอยู่กินง่าย ๆ แม้แต่ผักลวกก็กินได้

18) **Nrog tej laus dab tsis hem.****Nrog tej nom luag tsis cem.**

- คำอ่าน : ตร้อเต้โล้วค้ำจีเห่
 : ตร้อเต้หน่อหลั่วจีเจ้

แปลตรง : ตามผู้ใหญ่ฝีมือหลือก
 : ตามเจ้านายคนไม่ต่ำ
 ความหมาย : ตรงกับภาษาไทยที่ว่า ตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด คนเราต้องมีคนที่
 เหนือกว่าเรารักษาคุ้มครองเราเสมอ

19) Neeg nquag ua twj ywm.

Neeg tub nkag xaiv hauj lwj.

คำอ่าน : เนงกัวฮั่วคือหื้อ
 : เนงตุ้งเงงไสโฮ่วหลือ
 แปลตรง : คนขยันเจียบ
 : คนเกียจคร้านเลือกงาน
 ความหมาย : คนขยันเมื่อมีงานอะไรก็จะทำโดยไม่ปริปากบ่น ส่วนคน
 เกียจคร้านนั้นมักจะเลือกแต่งงานที่ตนชอบเท่านั้น

20) Plaub hau ntxhov thiaj yuav zuag ntsis.

Teeb meem ntxhov thiaj yuav txwj laws lis.

คำอ่าน : โปลัวโฮ ดสอ เทียหั่วหั่วจี้
 : เต็งเหม่งดสอเทียหั่วเตดสือโลวลี
 แปลตรง : ผมยุ่งต้องใช้หัวหัว
 : ปัญหายุ่งต้องใช้ผู้ใหญ่มาแก้
 ความหมาย : ปัญหาที่ยุ่งยาก (รวมถึงคดีความ) ต่าง ๆ ต้องให้ผู้หลักผู้ใหญ่
 เป็นคนแก้

21) Tsis noj lam tuav diav.

Tsis luag lam ntxi hniav.

คำอ่าน : จิน่อหล่าตัวเตี้ย
 : จีหลั่วหล่าตซีเหนีย
 แปลตรง : ไม่กินก็แกล้งจับซ่อน
 : ไม่อิ่มก็แกล้งยิงฟัน
 ความหมาย : สิ่งที่ต้องฝืนใจทำทั้ง ๆ ที่ไม่ยอมทำ ตรงกับภาษาไทยที่ว่า
 เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิ่วตาตาม

22) Tsis pom dej dag.

Siab tsis nqeg.

- คำอ่าน : จีป้อเค้ด้า
: เชียจี้เก
แปลตรง : ไม่เห็นแม่น้ำเหลือง
: ไม่สนใจ
ความหมาย : แม่น้ำเหลืองเป็นแม่น้ำใหญ่ที่มีชื่อเสียง มักจะท่วมทำความเสียหาย คนที่โดนภัยจากแม่น้ำเหลืองเท่านั้นจึงจะรู้ถึงความทุกข์ยาก ตรงกับคำว่า ไม่เห็นโรงศพ ไม่หั่งน้ำตา

23) Pos ntse tsis yuav hliav.

Neeg ntse tsis yuav piav.

- คำอ่าน : ปอเจจีห้วยเหลียว
: เนงเจจีห้วยเปี้ยว
แปลตรง : หนามแหลมไม่ต้องเหลา
: คนฉลาดไม่ต้องอธิบาย
ความหมาย : คนที่ฉลาดนั้นไม่ต้องอธิบายก็เข้าใจ เหมือนกับหนามแหลมที่แหลมคมโดยไม่ต้องมีใครเหลา

24) Niam tshuab ntuaq txiv qaiv ntxaiv.

Niam mloog txiv qhuab txiv mloog niam hais.

- คำอ่าน : เหนียชั่วตัวดสีโกัดไฮ
: เหนียมลองดสีคั่วตสีมลองเหนียไฮ
แปลตรง : เมียปั่นด้าย ผัวสาวด้าย
: เมียเชื้อผัวสอน ผัวฟังเมียพูด
ความหมาย : สามีภรรยาต้องช่วยกันทำงานและเชื่อฟังซึ่งกันและกัน

25) Ua nom yuav coj cai.

Coj cai txhob zam neeg.

- คำอ่าน : อ้วนอ่อนห้วยจ้อใจ
: จ้อใจซ้อหย่าเนง

แปลตรง : เป็นผู้ต้องหาต้องรักษากฎ
 : การใช้กฎต้องไม่เว้นคน
 ความหมาย : การเป็นผู้ต้องหาต้องรักษากฎ ใช้กฎกับคนทุกคนอย่างเสมอภาคกัน

26) Nceb yuav tuaj tsis yuav los nag heev.

จ. Neeg yuav muaj tsis yuav ua cuav teev.

คำอ่าน : เจ้หิ้วตัวจีหิ้วล่อหน้าแหง
 : เนงหิ้วม้วจีหิ้วอ้งจั่วเตง
 แปลตรง : เห็นจะอกไม่จำเป็นต้องมีฝนตกหนัก
 : คนจะรวยไม่จำเป็นต้องโก่งคาง
 ความหมาย : คนรวยไม่จำเป็นต้องทุจริต หรือเอาเปรียบผู้อื่น

27) Muaj tsis txhob khav.

Pluag tsis txhob quaj.

คำอ่าน : ม้วจีซ้อซา
 : ปล้วจีซ้อแก้ว
 แปลตรง : ร่ำรวยอย่างอวด
 : ยากจนอย่าร้องไห้
 ความหมาย : เดินทางสายกลาง เวลา ร่ำรวยก็อย่างอวดเหลิง เมื่อยากจนก็อย่า
 ทุกข์จนทรมานทรมาย

28) Ntau txhais tes ua hauj lwv sib.

Ntau lub tswv yim ua tau kev qhib.

คำอ่าน : โตวไซเคอัวโฮ่วหลือซี่
 : โตวสู้จื้อหยื่อัวโตวเก้เก้
 แปลตรง : หลายมือทำให้งานเบา
 : หลายหัวทำให้ทางเปิด
 ความหมาย : หลายหัวดีกว่าหัวเดียว

29) Hla dej yuav hle khau.

Tsiv teb chaws yuav hle hau.

- คำอ่าน : ฮลาเคี้ยวสเลโลว
 : จี้เต้เซอหิ้วสเลโฮว
 แปลตรง : ข้ามน้ำต้องถอยครองเท้า
 : ข้ามถนนต้องถอยหัว (โชน)
 ความหมาย : ควรปรับตัวตามสถานการณ์ ไม่ยึดติด

30) Twv txiaj yuav tau kev pluag.

Twv ntuj yuav tau kev tuag.

- คำอ่าน : ตื้อเจี้ยหิ้วโตเก๋ปลั่ว
 : ตื้อดู้หิ้วโตเก๋ดั่ว
 แปลตรง : เล่นการพนันทำให้ยากจน
 : ทำสวรรค์ (สาบาน) ทำให้ตาย
 ความหมาย : การเล่นเกมพนันและการสาบานเป็นสิ่งที่ไม่ดี

31) Xav tau mam li hais.

Txhais tas mam li cais.

- คำอ่าน : สาโตวหม่าลีไฮ
 : ไฮตาหม่าลีไฮ
 แปลตรง : คิดก่อนพูด
 : แปลก่อนอธิบาย
 ความหมาย : คิดให้ดีกว่าแล้วจึงพูด แปลความให้ชัดเจนก่อนค่อยอธิบายให้คนอื่น

32) Qoob tsis zoo tsuas plam ib cim.

Txij nkawm tsis zoo ces plam ib sim.

- คำอ่าน : กังจียงจัวปล่าอีจี้
 : คีลีเก๋จียงเจปล่าอีจี้
 แปลตรง : พืชไม่ดีล้มเหลวหนึ่งรุ่น
 : ภูชีวิตไม่ดีล้มเหลวทั้งชีวิต
 ความหมาย : ปลูกพืชไม่ดีเสียเวลาแค่หนึ่งฤดู
 หากูไม่ดี เสียเวลาทั้งชีวิต

6. พืชสมุนไพรที่สำคัญบางชนิด

พืชสมุนไพรโดยทั่วไปเราแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่ 1 แบ่งตามสถานที่พบ และลักษณะที่ 2 แบ่งตามประเภทของโรค

การแบ่งตามลักษณะที่ 1 แบ่งตามสถานที่พบ ได้ 3 ประเภท คือ ประเภทที่พบในป่า ประเภทที่ปลูกเป็นสวนหย่อมหลังบ้านหรือปลูกตามหัวไร่ปลายนา และประเภทสุดท้าย คือ พวกที่พบตามพงหญ้าทั่ว ๆ ไปในไร่นา ริมชายป่า หรือในหมู่บ้าน

การแบ่งตามลักษณะที่ 2 แบ่งตามประเภทของโรค ได้ 3 ประเภท คือ ประเภทยาบำรุงสุขภาพ ส่วนใหญ่มักใช้ดื่มกับไก่และบางส่วนใช้เป็นอาหาร ประเภทรักษาโรคธรรมดาทั่วไป ปวดหัว ตัวร้อน เป็นไข้ ปวดท้อง เป็นต้น และประเภทรักษาโรคร้ายแรง ได้แก่ โรคหอบหืด โรคตับ โรคปอด โรคไข้ใน โรคกระดูก กระดูกหัก ไฟไหม้ กามโรค และโรคเกี่ยวกับสตรีมีครรภ์ เป็นต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ขอนำเสนอตัวอย่าง 24 ตัวอย่าง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยในโอกาสต่อไป ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 17 แสดงรายชื่อของพืชสมุนไพรเผ่าม้ง

ที่	ภาพที่	ชื่อท้องถิ่น Local Name	สถานที่พบ	ความสูงจากระดับ น้ำทะเล	ประเภทของโรค	สรรพคุณ	วิธีการใช้
1	45	มะละ Hmab Leb	ในป่า	600-1,000 ม.	-	ฆ่าเหา เบื่อปลา ฆ่าแมลง ศัตรูพืช	ใช้ไล่ต้น (เถา) ทูบให้ละเอียด กรอง เอาแต่น้ำมาใช้
2	46	ชะฉินหยง Sab Txhim Zoov	ในป่า	1,200 ม.	โรคทั่วไป	รักษาอาการปวดท้อง ท้องเสีย	ใช้แห้งเคี้ยวสด ๆ หรือทุบให้ ละเอียด ต้มกับไข่ หมู หรือไก่
3	47 (ใบใหญ่ สีเหลือง)	คิงหว้า	ในป่า	600-1,500 ม.	โรคร้ายแรง และเป็น ยาบำรุง	รักษาโรคความดันต่ำ และต้มกับ ไก่ บำรุงสุขภาพ	ทุบคั้นน้ำดื่มหรือต้มกับไก่บ้านหรือ ไก่กระดุกดำ
4	47 (ใบเล็ก เรียวสี เขียวมัน)	โยะเดรอตง Zaub Raws Ntoo	ในป่า	600 ม. ขึ้นไป	โรคร้ายแรง	รักษาอาการหน้ามืด เป็นลม	ต้มน้ำดื่มหรืออบแล้วคั้นน้ำผสมน้ำ ร้อนดื่ม
5	73	ห้วยเยยะ Tshuaj Kub Nyhiab	ในป่า	600-1,000 ม.	โรคร้ายแรง	รักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก	นำใบมาตากหรืออังไฟให้แห้ง บด ให้เป็นผงแล้วโรยแผล
6	74	กัวะใบดัด Kuab nplais Dib	สวนหลังบ้าน มัก ปลูกในกระถาง แขวนไว้	300 ม. ขึ้นไป	โรคร้ายแรง	บำรุงครรภ์กรณีที่ถูกในครรภ์ไม่ เจริญและมีแนวโน้มจะแท้ง	ต้มน้ำดื่มพร้อมกับยาอื่น ใช้ในการ บำรุงครรภ์ ทูบและใช้โปะแผลสด ระงับอาการอักเสบ

ที่	ภาพที่	ชื่อท้องถิ่น Local Name	สถานที่พบ	ความสูงจากระดับ น้ำทะเล	ประเภทของโรค	สรรพคุณ	วิธีการใช้
7	75	ฉัวเยยะ Tshuaj Iab	ป่าดิบเขา	1,000 ม. ขึ้นไป	โรคร้ายแรง	ใช้กับคน รักษากระดูกหัก ใช้กับ น้ำ รักษาอาการชงชุมผอมและโรค ทั่วๆ ไป	ในกรณีใช้กับคน ใช้ใบทุบให้ ละเอียดผสมกับสุราขาวองุ่นไฟให้ ร้อนใช้ห่อกระดูกที่หักหรือแตก ใน กรณีของม้า มีวิธีการชงชุมผอม ขน หลุดลุ่ย ไม่กินหญ้า ใช้ใบทุบแล้ว คั้นน้ำป้อนให้ม้าทางรูจมูก ภายใน 7-10 วันจะหาย
8	76	ตีสักว้ายเตะกู Txiv Quav Yaj Teb Qus	ป่าดิบเขา พบตามข้าง ทางเดิน	1,200 ม. ขึ้นไป	โรคร้ายแรง	ป้องกันกรเป็นฝี	ในคนที่นั้นก็เป็นฝอยๆ ใช้ทุกส่วน ชงยให้ละเอียดคั้นกับไข่รับ ประทานประมาณ 3-4 ครั้ง จะทำให้ คนคนนั้นไม่เป็นฝีอีกต่อไป
9	77	ตีสักว้ายเตะเหย Txiv Quav Yaj Teb Nyeg	สวนหลังบ้าน	600 ม. ขึ้นไป	โรคร้ายแรง	รักษาและป้องกันกรเป็นฝี บ่อยๆ บำรุงกำลัง	รักษาฝีใช้ทุกส่วนชงยให้ละเอียด คั้นกับไข่ บำรุงกำลังเข้าตามไก่
10	78	ตงจาด้า Ntoo Cag Daj	ในป่า	600 ม. ขึ้นไป	โรคร้ายแรง	รักษาอาการปวดเมื่อยในคนชรา รักษาอาการไข้ที่เกิดจากการ กระทบกระเทือนพิษยาฆ่า แมลง	ใช้ส่วนรากซึ่งมีสีเหลืองบดให้ ละเอียดผสมกับน้ำอุ่นดื่ม หรือดื่มกับ น้ำดื่มก็ได้

ที่	ภาพที่	ชื่อท้องถิ่น Local Name	สถานที่พบ	ความสูงจาก ระดับ น้ำทะเล	ประเภทของโรค	สรรพคุณ	วิธีการใช้
11	79	หญ้านวมพะ Tshuaj Ntxuav Plab	พบทั่วไป ตาม ทุ่งนา หัวไร่ ปลายนา	0-800 ม.	โรคทั่วไป	ระบายท้องหรือรักษาอาการ ท้องผูกอย่างแรง	ใช้ทั้งต้นต้มแล้วคั้นน้ำให้มากที่สุด เท่าที่จะดื่มได้ จะมีการถ่ายท้องภายใน 2-3 ชั่วโมง โดยไม่มีการปวด มวนท้องแม้แต่น้อย
12	80	กะเข็งฉั่ว Kab Yeeb Tshuaj	ป่าดิบเขา	900-1,500 ม.	โรคภัยแรง และ ยาบำรุง	ในคนไข้ไข้ชงคั้นเม้น้ำชา ทำให้ร่างกายสดชื่น ในสัตว์ใช้ ป้องกันและรักษาโรคระบาดใน หมู	ในคนไข้ไข้ชงคั้นแล้วคั่วให้หอมขง คั้นเม้น้ำชา ในหมูใช้ใบสดสับผสม กับอาหารหมู
13	81	ก้าเหยย Nkaj Yiag	ในป่า พบตาม ต้นน้ำหรือที่ ชื้นแฉะ	600 ม. ขึ้นไป	โรคภัยแรง	รักษาไข้มาเลเรีย	ใช้รากและลำต้นคั้นน้ำดื่ม
14	82	หลองข้าวลิง	ในป่า เกาะตาม กิ่งไม้	600-700 ม.	โรคภัยแรงทั่วไป	รักษาโรคกระเพาะเรื้อรัง และ อาการปวดท้องทั่วไป	คั้นน้ำดื่ม หลวมช้าวกิน
15	83	ปู้ Pum Tshis	พบทั่วไปตาม ทุ่งนาและหัวไร่ ปลายนา	พบทุกระดับ ความสูง	โรคภัยแรง	ขับปัสสาวะ รักษาหรือป้องกัน อาการอักเสบในแผลสด	รับประทานสด ๆ ขับปัสสาวะ ทูบ ละเอียด พั่นแผลสดป้องกันอาการ อักเสบ
16	84	ชีเตอหน่ง Xib Taws Nees	ปลูกตามสวน หลังบ้าน	600 ม. ขึ้นไป	โรคทั่วไป	บำรุงสุขภาพ	เข้ากับยาอื่น ๆ ดื่มได้

ที่	ภาพที่	ชื่อท้องถิ่น Local Name	สถานที่พบ	ความสูงจากระดับ น้ำทะเล	ประเภทของโรค	สรรพคุณ	วิธีการใช้
17	85	โก๊ะเป Qaub Pes	ปลูกตามสวน หลังบ้าน	600 ม. ขึ้นไป	โรคทั่วไปและ โรคภัยแรง	รักษาอาการปวดท้อง รักษา อาการปวดเนื้อปวดตัวในคนชรา รักษาอาการปวดเอว	นำใบมาหั่นใส่หมูสับหรือไก่สับ ต้มหรือนึ่ง
18	86	โยะโก๊ะ Zaub Qaub (หญ้าชูพริก)	พบทั่วไป	ทุกระดับ ความสูง	บำรุงสุขภาพ	ทำให้สุขภาพแข็งแรง สดชื่น คนไข้และสตรีหลังคลอดฟื้น ตัวเร็ว	ผัดหรือต้มรับประทานกับข้าวหรือ ต้มจืด ๆ ต้มน้ำแก้กระหาย
19	87	จ๊า Tsjaj	ในป่า	600 ม. ขึ้นไป	โรคภัยแรง	รักษาอาการหน้ามืด เป็นลม รักษาอาการความผิดปกติต่าง ๆ ในร่างกาย (Kem Cev)	นำส่วนรากและลำต้นมาต้มน้ำดื่ม
20	88	ฉั่วคอปือซ้า Tshuaj Kho Pob Txha	ในป่า	600 ม. ขึ้นไป	โรคภัยแรง	รักษาอาการปวดกระดูก ขับปัสสาวะ	นำส่วนรากมาต้มน้ำดื่ม
21	89	ฮมะชา Hmab Nsha	ในป่า	1,300 ม. ขึ้นไป	ยาบำรุงสุขภาพ	บำรุงสุขภาพ	นำใบมาเข้ากับยาอื่น ๆ ต้มไก่
22	90	ฮือพลือ Hwj Plhob (บัวสันโตด)	ปลูกตามสวน หลังบ้าน	ทุกระดับ ความสูง	โรคภัยแรงและ ยาบำรุงสุขภาพ	รักษาอาการโรคประสาท อ่อนเพลีย และบำรุงสุขภาพ	ใช้ส่วนต่าง ๆ มาบดแล้วนวดตาม ร่างกาย

ที่	ภาพที่	ชื่อท้องถิ่น Local Name	สถานที่พบ	ความสูงจาก ระดับ น้ำทะเล	ประเภทของโรค	สรรพคุณ	วิธีการใช้
23	91	สำหรับ Txham Laj	มีปลูกตามสวน หลังบ้าน	ทุกระดับ ความสูง 600 ม. ขึ้นไป	ยาบำรุงสุขภาพ	บำรุงสุขภาพ	ใช้ใบเข้ากับยาอื่น ๆ ดมไก่อ
24	92	สำหรับ Sam Maj Kab	ปลูกตามสวน หลังบ้าน		โรคภัยแรง	บำรุงสรรพคุณในกรณีปลูกในครรภ ไม่เจริญและทำท่าจะแท้ง	ใช้ใบและลำต้นสับละเอียดต้มหรือ นึ่งกับไก่สับ

7. การนำผลการวิจัยไปใช้

จากการดำเนินกิจกรรมจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ที่ผ่านมา คณะนักวิจัยร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้ร่วมกันหารือว่าควรจะมีการทดลองการจัดการท่องเที่ยวนำร่อง โดยคณะแรกได้แก่ รายการ ไมค์ติดปีก ทางช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ได้ประสานงานขอเข้าพักในบ้านชาวบ้านแบบ Home Stay เพื่อถ่ายทำสารคดีในวันที่ 27-29 พฤศจิกายน 2546 แต่เมื่อถึงเวลาจริง ๆ ทางคณะได้เปลี่ยนไปถ่ายทำที่บ้านผานกกก คำโป่งแยง อำเภอแมริม แทน

จากนั้นบริษัทพรอนเทียร์แอดแวนเจอร์ จำกัด ได้ประสานนำชาวอเมริกันหนึ่งคนมาขอพักแบบ Home Stay ในวันที่ 6 ธันวาคม 2546 นักท่องเที่ยวคนนี้เป็นคนมีอายุ สุขภาพไม่ค่อยดี จึงไม่ได้พักค้างคืน นายท้อ กำเนิดไพร หัวหน้ากลุ่มวัฒนธรรม ได้ทำหน้าที่ลงไปรับและส่ง รวมทั้งทำอาหารแบบพื้นบ้าน อันประกอบด้วย ไก่ต้มสมุนไพร ไก่ต้มใส่ผักกาดคอยและข้าวคอย นักท่องเที่ยวชาวอเมริกันคนนี้นั้นชื่นชอบอาหารที่จัดเลี้ยงมาก (ภาพที่ 93 จากภาคผนวก) นี่เป็นครั้งแรกที่คนในชุมชนจัดการท่องเที่ยวด้วยตนเอง เป็นการทดลองจัดการท่องเที่ยวนำร่อง

7.1 การเตรียมความพร้อมการจัดการท่องเที่ยวนำร่อง คณะนักวิจัยและคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้เห็นว่าชุมชนได้จัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ พร้อมแล้ว จึงขอรับเป็นเจ้าภาพในการจัดงานปีใหม่ม้ง ในวันที่ 24 ธันวาคม 2546 ซึ่งชุมชนได้ทะยอยทำ กิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมมาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2546 โดยกิจกรรมที่ทำมีดังนี้

- 1) จัดเวทีเตรียมการจัดการท่องเที่ยวนำร่อง
 - เน้นทำกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ ที่ตั้งไว้แล้ว
 - กำหนดการจัดปีใหม่ม้ง
- 2) ปรับปรุงสนามการเล่นในชุมชน
- 3) กำหนดและปรับปรุงเส้นทางเดินชมสวนพฤกษศาสตร์ชุมชน
- 4) ปรับปรุงศูนย์วัฒนธรรม
 - พิพิธภัณฑ์
 - บ้านพักพื้นบ้าน
 - อาคารหัตถกรรม
 - ห้องน้ำ
- 5) ปรับปรุงเส้นทางลำลอง

- 6) ประชาสัมพันธ์
- 7) ประสานเครือข่ายชุมชนชาวม้ง
- 8) ประสานหน่วยงานองค์กร
 - สกว. ภาค
 - สื่อมวลชน (น.ส.พ.)
 - หน่วยราชการ
 - ผู้ประกอบการ

7.2 การจัดปีใหม่ม้งและการท่องเที่ยวนาร่อง ได้กล่าวถึงประเพณีม้งมาแล้วในหน้า 56-58 สำหรับการจัดประเพณีปีใหม่ม้ง บ้านห้วยน้ำรินนั้น มีวัตถุประสงค์สองประการ คือ ประการแรกเป็นการฟื้นฟูวัฒนธรรมชนเผ่า เพื่อจัดการท่องเที่ยวนาร่องโดยชุมชน ประการที่สอง คือ ชุมชนบ้านห้วยน้ำรินเป็นเจ้าภาพจัดงานปีใหม่ โดยเชิญหมู่บ้านเครือข่ายจำนวนสี่หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านขุนวาง บ้านขุนกลาง บ้านขุนแม่वाद และบ้านแม่ยะ กับหมู่บ้านเครือข่ายสมทบอีกสองหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านคอยปุย และบ้านช่างเคียน มาร่วมเพื่อแสดงพลังในการร่วมมือร่วมใจกันป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

สำหรับการแสดงวัฒนธรรมชนเผ่า เพื่อการท่องเที่ยวนาร่องนั้น ได้ทำการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ ภาควิชาชาวเขา ตลอดจนพศจิกายน และเดือนธันวาคม 2546 สำหรับชนเผ่าม้ง ส่วนชาวต่างชาตินั้นได้เดินทางไปประสานงานกับเจ้าของปางช้าง เพื่อศึกษากรณีความขัดแย้งระหว่างปางช้างกับชาวบ้านตำบลทุ่งปี และประชาสัมพันธ์ให้แก่ผู้นำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ด้วย (ภาพที่ 94 ในภาคผนวก)

ในวันที่ 24 ธันวาคม 2546 ซึ่งเป็นวันจัดงานปีใหม่ม้งนั้น มีนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนหนึ่ง (ภาพที่ 95 ในภาคผนวก) รวมกับชาวม้งจาก 6 หมู่บ้านเครือข่าย เจ้าหน้าที่ สกว. ภาค และนักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเข้าร่วมงานประมาณ 700 คน (ประมาณการจากห่อข้าวที่เจ้าภาพแจก)

การแสดงวัฒนธรรม (ดูสำเนาหนังสือพิมพ์จากภาคผนวกเพิ่มเติม) มีการแข่งขันกันตีลูกข่าง แข่งขันกันยิงหน้าไม้ หนุ่มสาวม้งรุ่นเยาว์เล่นโยนลูกช่วง (ภาพที่ 96 จากภาคผนวก) หนุ่มสาวม้งรุ่นอาวุโสร้องเพลงเกี่ยวพาราสิกันตามแบบดั้งเดิม (ภาพที่ 97 ในภาคผนวก) บนเวทีมีการแข่งขันกันพูดภาษาม้ง และการเรียกชื่อเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ สำหรับเยาวชนม้ง

การแข่งขันเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ร่วมพลังในการแก้ปัญหาสาเหตุดังเป็นการแข่งขันกันกินแอปเปิลบนเวที โดยไม่ต้องใช้มือจับ (ภาพที่ 98 จากภาคผนวก) ความหมายของการแสดง คือ การแก้ปัญหาสาเหตุนั้นเป็นเรื่องยากมาก ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกชุมชนหรือทุก ๆ คน จึงจะแก้ไขปัญหาได้ การแสดงที่แฝงไว้ด้วยความหมายและความสนุกสนานนี้ได้รับความสนใจจากทั้งเยาวชนและผู้อาวุโส (ภาพที่ 99-100 จากภาคผนวก)

เนื่องจากข้อจำกัดของเวลาที่สั้นมาก ในขณะที่การจัดกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมที่น่าสนใจพร้อม ๆ กัน ต่างคนต่างก็กระจัดกระจายไปชมกิจกรรมที่ตนสนใจ เมื่อชมกิจกรรมได้ระยะหนึ่ง ผู้อาวุโสที่นั่งในท้องถิ่นได้พาคณะจำนวนหนึ่งเดินชมพิพิธภัณฑ์ชาวเขา (ภาพที่ 101 จากภาคผนวก) มีการจัดแสดงเครื่องใช้โบราณที่แสดงถึงภูมิปัญญาชนเผ่าม้งในอดีต เช่น การใช้เหล็กดัดเหล็ก การประดิษฐ์ปั่นไฟ การทอผ้าใยกล้วย วัฒนการของเสื้อผ้าและเครื่องใช้ต่าง ๆ

จากนั้นคณะได้เดินทางเข้าชมสวนพฤกษศาสตร์ชุมชน (ภาพที่ 102 จากภาคผนวก) สวนพฤกษศาสตร์ชุมชนยังคงความอุดมสมบูรณ์ของพืชพรรณต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชนเผ่า เช่น พืชที่ใช้ก่อสร้างชนิดต่าง ๆ พืชอาหาร พืชอาหารสำหรับสัตว์ป่าและพืชสมุนไพรนานาชนิด

รายการต่อมาเป็นการเดินชมหมู่บ้านโบราณ บ้านห้วยน้ำรินยังมีการดำรงชีวิตภายในอาคารแบบโบราณ มีการแยกสัดส่วนพื้นที่ใช้สอย แต่ละส่วนหรือแม้แต่เสาแต่ละต้นจะมีวิญญาณศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองอยู่ การอาศัยอยู่ในบ้านและการใช้สิ่งของต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ผลิตจากธรรมชาติจึงต้องใช้ด้วยความเคารพ

ได้เวลาอาหารกลางวัน ทีมวิจัยชาวบ้านได้จัดอาหารแบบมัง คือ ไก่ต้มสมุนไพร น้ำจิ้มที่ใช้พริกขี้หนู ดันหอม ผักชี มาโขลกรวมกันแล้วใส่น้ำปลาลงไป คณะรับประทานด้วยความเอร็ดอร่อย หลังอาหารต่างคนต่างเดินชมกิจกรรมต่าง ๆ ต่อจนได้เวลาสมควรจึงได้แยกย้ายกันเดินทางกลับ

7.3 การกำหนดระเบียบของชุมชน การจัดเวทีชุมชนในวันที่ 18 – 23 กรกฎาคม 2546 เพื่อจัดตั้งระเบียบชุมชน สรุปได้ดังต่อไปนี้ ด้านการปกครอง บ้านห้วยน้ำรินทั้งหมดเป็นเครือญาติสายตรง และเครือญาติโดยการแต่งงาน ดังนั้นระเบียบการปกครองจึงยึดถือจารีตประเพณีเป็นหลัก ด้านเศรษฐกิจ กลุ่มแต่ละกลุ่มจะนำรายได้ที่เหลือจากค่าใช้จ่ายและหักเป็นทุนสำรองแล้วมาแบ่งปันกันคนละเท่า ๆ กัน ด้านสุขภาพชุมชน ให้คณะกรรมการหมู่บ้านคอยดูแลให้สมาชิกชุมชนช่วยกันรักษาความสะอาดของชุมชน และจัดเก็บขยะให้เป็นระบบ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยดำเนินการศึกษาบริบทของชุมชนบ้านห้วยน้ำรินตั้งแต่ประวัติศาสตร์ชนเผ่าม้งโดยสังเขป ประวัติของบ้านห้วยน้ำริน สภาพทางภูมิศาสตร์ ประชากร การศึกษา ระบบการผลิต วิถีชีวิตโดยทั่วไป เครือญาติ ศาสนา และประเพณีที่สำคัญ

การศึกษาเชิงปริมาณในเชิงจิตวิทยาถึงความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยใช้ Likert Scale ในการจัดและวิเคราะห์ตัวเลขอย่างง่ายเป็นค่าเฉลี่ยและร้อยละ

ทำการวิเคราะห์ห้วงศักราชในชุมชน ได้แก่

1. กลุ่มวัฒนธรรมพื้นบ้านและบ้านพักพื้นบ้าน ศึกษาวัฒนธรรมชนเผ่า วัฒนธรรมชนเผ่าในฐานะทรัพยากรการท่องเที่ยว การดำเนินการกลุ่ม ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้าน และบ้านพักพื้นบ้าน ได้แก่ บ้านตัวอย่าง พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านและบ้านพัก Home Stay

2. กลุ่มสวนพฤกษศาสตร์ชุมชน ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพกับภูมิปัญญาชนเผ่า ระบบนิเวศในฐานะตลาดสดของชุมชน โอสดสถาน สถานบันเทิง ศาสนาสถาน สถานศึกษาและการดำเนินการใช้ระบบนิเวศป่าเพื่อการท่องเที่ยว

3. กลุ่มหัตถกรรมเครื่องเงิน ทำการศึกษาเชิงวัฒนธรรมถึงเครื่องเงินในฐานะสิ่งปกป้องรักษาชีวิตของมนุษย์ เครื่องแสดงฐานะและบารมี เครื่องเชื่อมโยงความผูกพันทางสายเลือด และการดำเนินการพัฒนากลุ่มด้วยการฝึกอบรมทักษะฝีมือ

4. กลุ่มการผลิตหัตถกรรมจากวัสดุธรรมชาติ ศึกษาถึงวัสดุจากธรรมชาติกับวิถีชีวิตของมนุษย์ ได้แก่ ปัจจัย 4 คือ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ จากนั้นทำการฝึกและผลิตหัตถกรรมต่าง ๆ จากเศษวัสดุจากธรรมชาติ

การศึกษาเกี่ยวกับแคน แคนเป็นเครื่องดนตรีเชิงสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดของชนเผ่าม้ง ส่วนใหญ่ใช้ในพิธีศพและพิธีหลังงานศพที่เรียกว่า การส่งวิญญาณหรือจอปลี่ (Tso Plig) การเรียนแคนในแบบดั้งเดิมจะต้องเรียนกับผู้สอนตัวต่อตัว เรียนด้วยการฝึกทักษะเท่านั้น ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการประยุกต์โน้ตแคนให้เป็นตัวหนังสือเพื่อที่จะสามารถฝึกฝนได้ด้วยตนเอง (ดูโน้ตแคนในภาคผนวก) เรียนบทเพลงจากแคนตัวอย่าง (หน้า 95)

บทเพลงมั่ง (Kwv txhiaj) เป็นบทร้องที่มีคำสัมผัสหรือคล้องจอง กล่าวถึง ความรัก ความผูกพันในความเป็นญาติพี่น้อง เมื่ออยู่ใกล้กันมองไม่เห็นคุณค่าของกันและกัน เมื่ออยู่ห่างไกล จึงมองเห็นคุณค่าของกันและกัน

นิทานมั่ง (Dab Neeg) สอนให้เห็นคุณค่าและความสามารถของคนอื่น คนเรานั้น ไม่ได้เก่งเสียทุกอย่าง ความสามารถของแต่ละคนที่แตกต่างกัน เมื่อนำมารวมกันผนึกกำลังกันจึงจะ กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้สำเร็จ

สุภาษิตคำคมต่าง ๆ ส่วนแต่สอนให้คนเป็นคนดี มีความกตัญญู มองเห็นคุณค่าของ คนอื่น และรู้ถึงสัจธรรมของชีวิตจริง สุภาษิตนี้ภาษามั่งเรียกว่าภาษาดอกไม้หรือป่าลู่ (Paj Lug)

การนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ จัดเวทีชุมชนเตรียมความพร้อมของกลุ่มต่าง ๆ ที่ได้ ดำเนินการจัดตั้งมาแล้วตลอดเดือนพฤศจิกายน 2546 เป็นเจ้าภาพในการจัดงานปีใหม่มั่งในวันที่ 24 ธันวาคม 2546 โดยเชิญหมู่บ้านเครือข่าย 4 หมู่บ้าน คือ บ้านขุนวาง บ้านขุนแม่वाद บ้านขุนกลาง และบ้านแม่ยะ และหมู่บ้านเครือข่ายสมทบอีก 2 หมู่บ้าน คือ บ้านคอยปุย และ บ้านช้างเคียนเข้าร่วม

การจัดงานปีใหม่มั่ง ถือเป็นการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง นอกจากรูปแบบ 4 กลุ่มดังกล่าวมาแล้วข้างต้น เพียงแต่จัดได้เพียงปีละมีครั้งเท่านั้น สำหรับการจัดในปีนี้มีวัตถุประสงค์สองประการ คือ ประการแรกเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมชนเผ่า ประการที่สองเพื่อรวมพลังสร้างความสามัคคีในการต่อต้านยาเสพติดของหมู่บ้านเครือข่ายทั้งหมด มีการหมุนเวียนเป็น เจ้าภาพ

ในการจัดงานปีใหม่มั่งทีมงานวิจัยร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านได้จัดให้มีการท่องเที่ยว นันทนาการ โดยการเชิญเจ้าหน้าที่จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว. ภาค) หนังสือพิมพ์ ท้องถิ่นภาคเหนือ ผู้ประกอบการนำเที่ยวและปางช้าง ในงานปีใหม่มั่งมีชาวมั่งจาก 6 หมู่บ้าน นักท่องเที่ยวต่างชาติ ฯลฯ เข้าร่วมประมาณ 700 คน (ประมาณการจากจำนวนข้าวกล่องที่ทาง เจ้าภาพจัดทำแจก)

การท่องเที่ยวนันทนาการเริ่มต้นด้วยการชมการเล่นต่าง ๆ เช่น การโยนลูกช่วง การแข่งขันการยิงหน้าไม้ การแข่งขันการกินแอปเปิลโดยไม่ต้องใช้มือจับ การแข่งขันการพูด ภาษามั่งของเยาวชน จากนั้นเดินชมศูนย์วัฒนธรรมหมู่บ้าน พิพิธภัณฑ์ชาวเขา สวนพฤกษศาสตร์ ชุมชน ชุมชนโบราณที่ยังคงใช้อาคารบ้านเรือนแบบดั้งเดิม ปิดท้ายด้วยอาหารกลางวันแบบมั่ง คือ ข้าวเจ้าคอย ไก่ต้มสมุนไพร พร้อมน้ำจิ้มแบบชาวมั่ง คือ พริกขี้หนูสด ต้นหอม ผักชี โขลกรวมกันเหยาะด้วยน้ำปลา หลังอาหารต่างคนต่างเดินชมการเล่นต่อตามอัธยาศัย จนได้เวลา อันลารจึงแยกย้ายกันลงจากคอย

บทที่ 6

อภิปรายผล

ชุมชนบ้านห้วยน้ำรินเริ่มก่อตั้งโดยกลุ่มคน 4 ครอบครัว ต่อมาจึงมีคนมาสมทบกันมากขึ้น จนถึง 29 ครัวเรือน คนเพิ่มมากขึ้นขณะที่ทรัพยากรมีจำกัด โดยเฉพาะน้ำไม่เพียงพอต่อการบริโภคของชุมชน

วิถีชีวิตของชุมชนเริ่มเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากวัฒนธรรมภายนอก การประกอบพิธีกรรมตามประเพณีดั้งเดิมซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ถูกละทิ้งไปอย่างน่าเสียดาย ดังที่ชูสิทธิ์ (2544) ได้กล่าวว่า กระแสโลกาภิวัตน์นำไปสู่การสูญสลายทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน

การจัดการองค์กรภายในชุมชนดำเนินการไปด้วยดี สำหรับการประสานงานกับองค์กรภายนอกนั้น ในส่วนการประสานงานกับองค์กรภาครัฐดำเนินไปด้วยดี เช่น การจัดส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมด้านต่าง ๆ การประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น ส่วนการประสานงานกับภาคเอกชน เช่น ปางช้าง ชุมชนช้างเคียง และผู้ประกอบการนำเที่ยวนั้นยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร

การอธิบายเกี่ยวกับชุมชนให้นักท่องเที่ยวกระทำโดยมัลลเทศก์ ไม่ได้ผ่านผู้รู้ในชุมชนหรือผู้สื่อความหมายท้องถิ่น ดังนั้นการอธิบายจึงไม่ถูกต้องมากนัก

การศึกษาความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวพบว่า ทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา ตลอดจนทุกระดับรายได้ต่างก็มีความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเท่า ๆ กัน แสดงให้เห็นว่าแม้การท่องเที่ยวจะเป็นเรื่องใหม่ในชุมชนบ้านห้วยน้ำริน แต่พวกเขาก็มองเห็นถึงรายได้ใหม่ที่แม้จะได้ไม่มากนักแต่ก็ได้สม่ำเสมอตลอดปี

ในการจัดเวทีชุมชนที่ผ่านมา ได้มีส่วนในการสร้างทัศนคติใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชนบ้านห้วยน้ำริน มีการรวมกลุ่มและพัฒนากลุ่มขึ้นมาตามลำดับ ชุมชนมีการจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอย การสรรหาสินค้ามาจัดแสดง เช่น รู้จักนำเศษผ้าลายปักชาวเขามาเย็บเป็นกระเป๋าชนิดต่าง ๆ การฝึกทักษะในการผลิตหัตถกรรมเครื่องเงิน และการผลิตหัตถกรรมจากวัสดุธรรมชาติ เพื่อจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว

บริบทของชุมชนบ้านห้วยน้ำรินเป็นที่น่าสนใจมีสิ่งที่เป็น Unseen อยู่มาก เช่น สวนพฤกษศาสตร์ชุมชน กลุ่มบ้านที่ยังใช้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมแต่ถูกปิดซ่อนเร้นอยู่เบื้องหลัง ชุมชนและผู้ประกอบการควรจะใช้สิ่งเหล่านี้ เสนอต่อนักท่องเที่ยว (คู่มือโปรแกรมการท่องเที่ยวในภาคผนวก) ทรัพยากรชุมชน วัฒนธรรมชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้มีการฟื้นฟูได้ดีในระดับหนึ่ง ดังได้กล่าวมาแล้วในผลการวิจัย สามารถจัดเป็นชุดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างค่อนข้างสมบูรณ์ เช่น นักท่องเที่ยวชุดหนึ่งเข้าไปพักในหมู่บ้าน (Home Stay) ก็จะสามารถพบเห็นชีวิตปกติของชุมชนในแต่ละวัน ชมการแสดงดนตรีม้ง เช่น แคน ปี่ ขลุ่ย ชมการตีลูกข่าง ฟังการเล่านิทาน สุภาษิต รับประทานอาหารพื้นบ้าน ชมพิพิธภัณฑ์และสวนพฤกษศาสตร์ชุมชน เป็นต้น มีทรัพยากรค่อนข้างพร้อมแต่กิจกรรมก็ยังไม่เกิดขึ้นตามที่คาดหวัง อย่างไรก็ตามระยะเวลา 1 ปี ของการวิจัยอาจจะสั้นเกินไปสำหรับการเปลี่ยนแปลงชุมชนมีความพร้อมในการจัดการการท่องเที่ยว ข้อจำกัด คือ การตลาดหรือนักท่องเที่ยวที่เข้าไปในชุมชน หากมีนักท่องเที่ยวเข้าไปอย่างเพียงพอ ค่ำค่าที่จะให้กลุ่มต่าง ๆ จัดเวรอยู่ในชุมชนรอรับนักท่องเที่ยว ชุมชนก็มีความพร้อมที่จะจัดการการท่องเที่ยวได้

สำหรับการประสานงานกับองค์กรเครือข่ายและ/หรือผู้ประกอบการภายนอก ซึ่งยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น นายสุรพล เกียรติไชยกร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้มีความเป็นห่วงและเข้าเยี่ยมป้างข้างพร้อมทั้งรับปากจะแก้ไขปัญหา ดำเนินกิจการการท่องเที่ยวต่อไปได้ ส่วนปลัดอำเภอแม่วางได้ไปเยี่ยมชุมชนบ้านห้วยน้ำริน สนับสนุนให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวและแนะนำให้ชุมชนบ้านห้วยน้ำรินรวมกลุ่มกันตั้งป้างข้างขึ้นมาเอง ซึ่งคาดว่าจะอาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

การที่การประสานงานเครือข่ายและ/หรือผู้ประกอบการภายนอกยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควรนั้น ทางทีมวิจัยได้ร้องขอไปยังสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค (สกว.ภาค) เพื่อขอทุนสนับสนุนในการจัดประชุมเพื่อประสานเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลุ่มน้ำแม่วาง โดยเชิญผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยราชการ องค์กรท้องถิ่น กำนัน และผู้ประกอบการนำเที่ยวมาร่วมหารือ เพื่อหาแนวทางในการจัดการทรัพยากรและจัดการนำเที่ยวในลุ่มน้ำแม่วาง ซึ่งจัดขึ้นในวันที่ 25 มิถุนายน 2547 โดยหวังว่าโครงการขนาดเล็กดังกล่าวจะทำให้กลุ่มผู้ประกอบการ และชุมชนบ้านห้วยน้ำรินสามารถประสานเป็นเครือข่าย การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลุ่มน้ำแม่วางได้ในอนาคต

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหาอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการขับเคลื่อนความก้าวหน้าของการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ กรณีเกิดความขัดแย้งระหว่างปางช้างกับชุมชนที่อยู่ปลายน้ำ ชาวบ้านจากชุมชนปลายน้ำเดินขบวนขับไล่และเผาปางช้าง ในวันที่ 18 กรกฎาคม 2546 ทำให้ปางช้างทั้งหมดย้ายออกไปอยู่ในพื้นที่ของตนเองที่ห่างไกลออกไป

การที่ไม่มีช้างให้นักท่องเที่ยวนั่งเข้าหมู่บ้าน ทำให้นักท่องเที่ยวสูงอายุไม่เข้าหมู่บ้านจำนวนมาก นักท่องเที่ยวลดลง เด็ก ๆ และสตรีที่เคยมีรายได้จากการเก็บกล้วยขายให้นักท่องเที่ยวเลี้ยงช้าง ขาดรายได้ จึงไปทำงานรับจ้างที่อื่น เด็ก ๆ และสตรีเป็นสีสนของชุมชน เมื่อขาดคนกลุ่มนี้ไป ย่อมทำให้ความน่าสนใจของนักท่องเที่ยวลดลง

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การขาดแคลนน้ำบริโภคในชุมชน ทำให้ไม่สามารถดำเนินการท่องเที่ยวแบบบ้านพักพื้นบ้าน (Home Stay) ได้ กลุ่มผู้นำชาวบ้านมีแนวคิดที่จะเช่าช้างและตั้งปางช้างเอง แต่ก็ขาดแคลนน้ำ ไม่สามารถทำได้ การตั้งปางช้างเองในอาณาบริเวณพื้นที่ทำกินของชุมชนบ้านห้วยน้ำรินเองนั้นจะไม่ขัดแย้งกับชุมชนปลายน้ำ และทางราชการโดยปลัดอำเภอแม่วางก็เห็นด้วยกับแนวคิดนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะดำเนินการอย่างน้อย 3 ประการ คือ ประการแรก ด้านการปกครอง ควรจะจัดตั้งชุมชนบ้านห้วยน้ำรินให้เป็นหมู่บ้านหรือปึกบ้านที่ถูกกฎหมาย เนื่องจากเป็นชุมชนที่ตั้งมา 20 กว่าปีแล้ว ประการที่สอง ด้านการพัฒนา อบต. อบจ. หรือแม้แต่ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่ ควรจะริบเร่งดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำ โดยการขอแบ่งน้ำมาจากบ้านกะเหรี่ยงที่มีระยะห่างออกไปประมาณ 10 กิโลเมตร คือ บ้านห้วยหอย และบ้านห้วยห้วยข้าวลีบ สองหมู่บ้านดังกล่าวคือน้ำมาจากลำน้ำขุนปวย ซึ่งมี น้ำไหลแรง และเหลือใช้ สามารถแบ่งให้ชุมชนบ้านห้วยน้ำรินใช้ได้ ประการที่สาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้ง สกว. ภาค ควรเป็นตัวกลางในการเจรจากับกลุ่มชนต่าง ๆ ที่ใช้ลำน้ำแม่วางร่วมกัน ให้มีการตั้งกฎ กติกา และแบ่งปันการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการต่อเพื่อพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชน และเชื่อมโยงเครือข่ายเกี่ยวกับสิทธิเชิงซ้อนในทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะการบำรุงรักษาและการแบ่งปันการใช้พื้นที่ป่าและลำน้ำแม่วาง ภายใต้กฎ กติการ่วมของทุกฝ่าย

3. ข้อเสนอแนะในการจัดการ จากการวิจัยโดยสรุปแล้ว ชุมชนบ้านห้วยน้ำรินสามารถจัดการการท่องเที่ยวได้ในระดับหนึ่ง หากมีการประสานเครือข่ายที่เกี่ยวข้องได้อย่างสมบูรณ์ และมีการพัฒนาแหล่งน้ำให้ดี ชุมชนควรจะนำเสนอทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมและที่จัดขึ้นจากผลการวิจัย ในระยะเริ่มแรกอาจจะจัดช่องและมีอุปสรรคบ้าง เมื่อกาลเวลาผ่านไปนักท่องเที่ยวก็จะติดเอง (เป็นประสบการณ์จากการวิจัยและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจากบ้านคอบปูย)

บรรณานุกรม

- กรมประชาสัมพันธ์. 2543. คู่มือปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บนพื้นที่สูง. กรุงเทพฯ : กรมประชาสัมพันธ์.
- ไกรสิทธิ์ สิริโชค และคณะ. 2546. “การเสริมสร้างศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาข่า”. ใน สิริ สุโรบล, บรรณาธิการ. การท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ. เชียงใหม่ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว. ภาค). (สรุปจากรายงานการวิจัย โดย สิริ สุโรบล, อุดร วงษ์ทับทิม, สุภาวดี ทรงพรวานิชย์ และเบญจวรรณ วงศ์คำ)
- จอห์น โอโดเฮา. 2545. “การฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ : ยุทธศาสตร์ใหม่ของการฟื้นฟูชาติ”. บันทึกการประชุมวิชาการประจำปี โครงการ BRT ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษานโยบายการจัดการทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทย.
- จุฑามาศ ศิริวรรณ. 2546. “การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย : คำนำ”. ใน สิริ สุโรบล, บรรณาธิการ. การท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ. เชียงใหม่ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว. ภาค).
- ชนวน รัตนวราหะ. 2536. “นิเวศธรรมชาติกับเกษตรกรรม : ความหลากหลายทางชีวภาพและความสมดุล”. ใน วิวัฒน์ คติธรรมนิตย์, บรรณาธิการ. ความหลากหลายทางชีวภาพกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- ชูสิทธิ์ ชูชาติ และคณะ. 2544. “รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตลุ่มน้ำแม่วาว”. รายงานการวิจัย : เชียงใหม่. สถาบันราชภัฏ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สกว.
- ประจวบ ฤทธิเนติกุล. กำนันตำบลเจ๊กน้อย. สัมภาษณ์ 15 ธันวาคม 2546.
- ประเวศ วสี. 2536. “ความหลากหลายทางชีวภาพ สังคมและการศึกษาที่เข้าถึงความจริง” ใน วิวัฒน์ คติธรรมนิตย์, บรรณาธิการ. ความหลากหลายทางชีวภาพกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. 2536. “สู่การแสวงหารากฐานใหม่แห่งการนิยามธรรมชาติ”. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง “ความขัดแย้งและทางออกของการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม”. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดลและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ปิยะวัติ บุญหลง. 2546. “การท่องเที่ยวโดยชุมชน : ฐานคิดจากงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น”. ใน สันธิ์
สโรบล, บรรณาธิการ. *การท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ*.
เชียงใหม่ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว. ภาค).
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. 2527. *การส่งเสริมการเกษตรที่สูง*. เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่
การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เพ็ญะ ประกอบกิจดี. *กรรมการหมู่บ้านห้วยน้ำริน*. สัมภาษณ์ 10 พฤศจิกายน 2546.
- ไพจิ๋ว เพ็ญฟูกิจการ. *มั่งอาวโสบ้านคอยปุย*. สัมภาษณ์ 27 ธันวาคม 2547.
- ภาวณีย์ เจริญยิ่ง. 2546. “ตามรอยเสด็จในหลวง ชาวเขาน้ำป็นคอย” น.ส.พ.มติชนรายวัน หน้า 23
- มนตรา พงษ์นิล. 2541. “พหุลักษณะของสำนักทางชาติพันธุ์ม้งคู่สายกับการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจ
และการเมือง”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขามานุษยวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษย
วิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2535. *เอกสารการสอนชุดวิชาเศรษฐกิจกับการเมืองไทย*. หน่วยที่
1-7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ยศ สันตสมบัติ. 2544. *ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาอย่าง
ยั่งยืน*. เชียงใหม่ : นพบุรีการพิมพ์.
- ลีศึก อุทธิเนติกุล. 2534. “ประเพณีงานศพของชาวม้ง”. *ข่าวสารสถาบันวิจัยชาวเขา*. 3,4 (กรกฎาคม
- ธันวาคม) : 80-83.
- _____. 2538. “ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับระบบการเกษตรกรรมผสมผสานบนที่สูงของ
ชาวเขาเผ่าม้งบ้านช่างเคี่ยน-คอยปุย จังหวัดเชียงใหม่”. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขา
ส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.
- _____. และคณะ. 2544. “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการอยู่รอดของชุมชนชาวม้ง
บ้านคอยปุย อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่”. *รายงานการวิจัย*. เชียงใหม่ :
ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่. ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว. ภาค)
- เลาตั้ง หาญ. *อดีตผู้ใหญ่บ้านแม่โถ*. สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2542.

วนัช พฤกษ์ศรี. 2528. “อนาคตของการเกษตรแบบจารีตประเพณี”. ข่าวสารสถาบันวิจัยชาวเขา.

6 (3-4) : 12.

เศกสิทธิ์ แซ่ย่าง. ครูฝึกสอนหัตถกรรมเครื่องเงิน. สัมภาษณ์ 27 ธันวาคม 2547.

สมศักดิ์. 2536. “การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพด้านป่าไม้”. ใน วิวัฒน์ คติธรรมนิตย์, บรรณาธิการ. ความหลากหลายทางชีวภาพกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.

สินธุ์ สโรบล, 2546. . “การท่องเที่ยวโดยชุมชน : ฐานคิดจากงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น”. ใน สินธุ์ สโรบล, บรรณาธิการ. การท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ. เชียงใหม่ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว. ภาค).

อมรา พงศาพิชญ์. 2535. สังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรัญ สุวรรณบุบผา. 2523. “การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนที่มีการปลูกฝิ่น”. สำนักงาน ป.ป.ส. ครบรอบ 4 ปี. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ป.ป.ส.

Anderson, E.F. 1993. **Plant and people of the Golden Triangle**. Bangkok : O.S. Printing House.

Cohen, Abner. 1976. **Two – Dimensional Man**. An essay on the anthropology of power and symbolism in complex society. California : California Univ.

Cooper, R.. 1984. **Resource Scarcity and the Hmong Response**. Singapore : University Press.

Enwall, Joakim. 1992. Thai – Unan Project Newsletter. No. 17 June.

Geddes, W.R.. 1976. **Migrant of the Mountains**. Oxford : Clarendon Press.

Holmquist, PeA. 2000. Poster for Film “From Opium to Chrysathemum”. Stockholm Sweden.

Lue Vang and Judy Lewis. 1990. **Grandmother’s Path Grandfather’s Ways**. Rancho Cordova, California : Vang and Lewis.

Mongkhon C.. 1981. "Integrated Agricultural Development as a Strategy to Stabilise the Hill Tribe People in Northern Thailand". Master Thesis in Rural Social Development. Reading University. U.K.

Mottin, J.. 1980. **History of the Hmong**. Bangkok : Rung Ruang Ratana Printing.

Mulk, Inga-Maria. 1997. **Sami Culture Heritage : in the Laponian Heritage Area**. Stockholm.

Zinke, P. , Sanga S. and Kunstadter, P.. 1978. "Soil Fertility Aspects of the Lua's Forest Fallow of Shifting Cultivation". **FARMER IN THE FOREST**.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

หมายเลข.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ ชาย ☐

หญิง ☐

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา.....

4. รายได้ต่อปี.....บาท

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทางเศรษฐกิจ

1. รายได้ต่อปีของครัวเรือน.....บาท

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. ท่านมีการจัดรูปแบบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในหมู่บ้านอย่างไร

.....
.....
.....
.....

2. ทรัพยากรธรรมชาติทั้งในชุมชนและรอบ ๆ ชุมชนของท่านมีสภาพอย่างไร อุดมสมบูรณ์หรือไม่ ท่านจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร (ผู้สัมภาษณ์จะต้องสังเกตและให้ข้อมูลเพิ่มเติมด้วย)

.....
.....
.....
.....

[illegible][illegible]

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 104

[illegible]

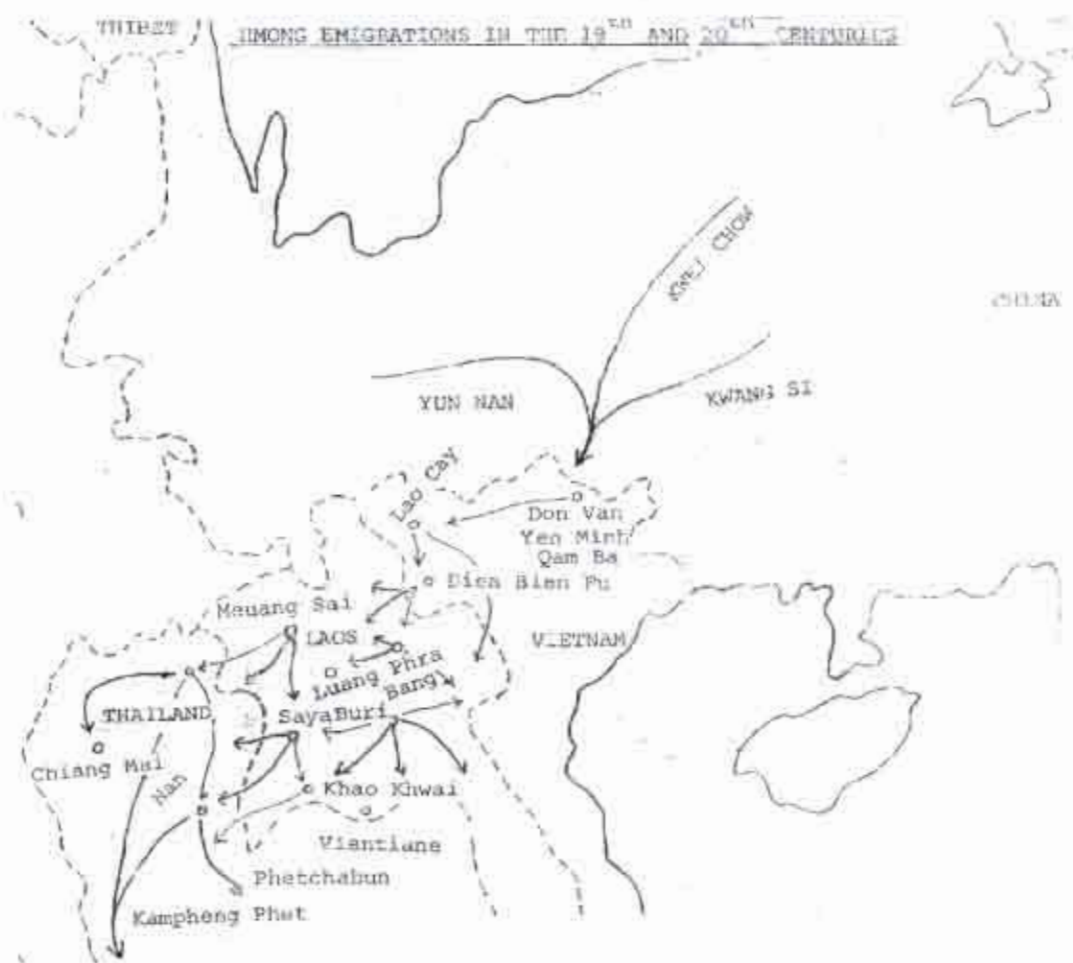
ส่วนที่ 5 ข้อความแสดงความรู้ความเข้าใจ

ข้อความ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชน 2. ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวม้งเป็นที่สนใจของชาวต่างชาติ 3. สินค้าที่ขายควรจะเป็นของจริงเท่านั้น 4. ไกด์ฝรั่งอธิบายเรื่องของชาวม้งให้ฝรั่งไม่ค่อยถูกต้อง 5. ชาวบ้านต้องรักษาความสะอาดของหมู่บ้าน 6. นักท่องเที่ยวมักจะสร้างปัญหา คือ ทิ้งขยะไม่เป็นที่ 7. งานส่งเสริมการท่องเที่ยวของทางราชการ ทำให้การท่องเที่ยวคึกคักมากขึ้น 8. ควรจะมีการฝึกอบรมในการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว 9. ไกด์ฝรั่งควรจะสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อแต่ของจริงเท่านั้น 10. ผลผลิตทางเกษตร เช่น ถั่วลิสง และลิ้นจี่ ลำไย สามารถทำให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยว 11. การปิดผ้าขณะที่ขายของไปด้วย ทำให้นักท่องเที่ยวสนใจซื้อของมากขึ้น 12. รูปแบบของบ้านควรจะเป็นแบบเดิม 13. บริเวณบ้านของท่านมีพืชสมุนไพรจำนวนมากที่จะเป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว 14. ช้างเหยียบย่ำธรรมชาติเสียหายมาก 15. ถึงช้างจะสร้างความเสียหายต่อธรรมชาติบ้างแต่ก็มีประโยชน์ที่ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าหมู่บ้านมากขึ้น		

ตำนานการอพยพของชนเผ่าม้งจากขั้วโลกเหนือ

เส้นทาง การอพยพจากขั้วโลกเหนือ สู่สหภาพโซเวียต และจีน

2. เส้นทาง การอพยพจากจีนสู่ประเทศไทย (จาก J. Motin)

3. ชาว Sami ที่ขั้วโลกเหนือ

4. ชาวม้งในประเทศไทย

5. หมวกชาว Sami ที่ขั้วโลกเหนือ

6. หมวกชาวม้งในประเทศไทย

สภาพทั่วไปของชุมชนบ้านห้วยน้ำริน

7

8

การเดินทาง Travelling To the village

9

10

วิถีชีวิต
way of life

11

ค้าขาย
trading

12

เกษตร
agriculture

13

เทศกาลปีใหม่
newyear celebration

14

ความเชื่อ Believe

15

16

17

สุสานชนเผ่า Tribal Grave Yard

การฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

18

ภาคทฤษฎี

19

20

ภาคปฏิบัติ (จัดนิทรรศการ)

21

กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องเงิน

22 ฟีกรัดเส้นเงิน

23 ทำสร้อยเงิน

24 ชื่นชมผลงาน

25 ผลงาน

26 ถักสร้อยจากเส้นเงิน

กลุ่มผลิตภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ

27 คอไม้ที่ไร้คุณค่า

28 ผลิตที่เพิ่มคุณค่า

29

30

กลุ่มศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้าน และบ้านพักพื้นบ้าน

31 การอนุรักษ์สภาพชีวิตแบบโบราณ

32 ไม่ถาวรเพื่อประโยชน์

33

34 เวทีกลุ่ม

ซ่อมแซมบ้านพักพื้นบ้าน

35

36 จิตพิพิธภัณฑ์

37 ศูนย์เขื่อนพิพิธภังค์

38

บ้านพักพบนบ้าน

39

40 ความอุดมสมบูรณ์

41 ปลุกพืชสมุนไพรเพิ่ม

42 ศึกษาธรรมชาติ

43 คัดไม้สำหรับทำเครื่องดนตรี

44 แม่บ้านม้งผู้รักษาสายพันธุ์พืชสมุนไพร

45

คันทะและใช้เนื้อปลา (ปลานานเค้ไม่ตาย)

46 คันทะนิยง (เทียนชิป้า)
(เหง้าเหลือง ขาครอบจักรวาล)

47 สวนสมุนไพรข้างบ้าน

การศึกษาโน้ตแคน

48 โน้ตแคนแบบดั้งเดิม

49 โน้ตแคนแบบประยุกต์

ผลผลิตจากป่ากับวิถีชีวิตชุมชนเผ่าม้ง

50. ดินดั่งหลวง (Pos Neag - Pos Lum Qaib)
ใช้ในพิธีกรรมไล่ผี (Lum Tauj)

51. บ้านม้งทั้งหลังทำด้วยไม้

53. ราวกระเดื่อง

52. เสาเอกของบ้านทำจากแก่นหิน Neaj Dab - Spirit Post

54. ด้ามมีดขวาน หัก

55. ลังไม้เก็บนํ้านอกบ้าน Dab Dej

56. เครื่องปั่นฝ้าย ไร่กัญซง

57. ชุดรัดผ้าไร่กัญซง

58. ชุดทอผ้าไร่กัญซง

59. แท่นบูชาวิญญาณผู้ดูแลสวนไพร

60. รถเด็กเล่น

61. กระด้งผึ่งข้าวและฟากันไว้ไฟ

62. พิธีเลี้ยงวิญญาณบรรพบุรุษ Ua Nyuj Dab

ศาสนาประเพณีและพิธีกรรม

63. พิธีเข้าทรง (Ua Neeb)

64. ไม่น้ำวโปดเตรียมฉลองปีใหม่

65. คำข้าวโกชนมปีใหม่ม้ง

66. หมูปี่ไหม (Npua Tsiab)

67. เหมเท่งบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์

68. พิธีการละเล่นพญานาค

69. สาว ๆ ม้งเล่นลูกข่างในเทศกาลปีใหม่

70. วัวที่ถูกฆ่าเพื่อเซ่นไหว้วิญญาณคนตาย

71. เส้นใยถักนุ่งที่เชื่อมจากวิมานไปยังมือของศพ

72. แคนเงินแท้ถวายในหลวง

73. จั้วกึเขียะ Tshuaj Kub Nyhiab

74. กั้วใบอติ Kuab Nplais Dib

75. ขี้วเอี้ยะ Tshuaj lab

76. สลึงก้วย่านเต๊ะ
Txiv Quav Yaj Teb Qus

77. สลึงก้วย่านเต๊ะเหย
Txiv Quav Yaj Teb Nyeg

78. คงข่าด้า Ntoo Cag Daj

79. หอญานเมพะ
Tshuaj Ntxuav Plab

80. กะเย็งจั่ว Kab Yeel Tshuaj

81. กำเหี้ยม Nkaj Ylag

82. พืชไร่ 7984

83. ปู่ Pum Tshis

84. ขี้ตอเนียง Xib Taws Nees

85. โขะเป Qaub Pes

86. โขะโกะ Zaub Qaub

87. จ้า Tsal

88. จ้าคอโหลชา Tshuaj Kho Pob Txha

89. ฮมชะ Hmab Ntsha

90. ฮือพลอป Hwj Phlop

91. ช่าหมล้า Txham La

92. ช่ามาเก๊ะ Xam Maj Kab

93. นักท่องเที่ยวกับอาหารแบบวัง

94. ประธานงานเจ้าของปางช้าง

95. นักท่องเที่ยวในเทศกาลนี้ใหม่

96. การโยนลูกช่วงของดาวมิ่ง

97. การร้องเพลงเกี่ยวพราสีแบบดั้งเดิม

98. แข่งขันกินแอปเปิ้ลเชื่อมความสามัคคี

99,100 ชื่นชอบเกมส์การแข่งขัน

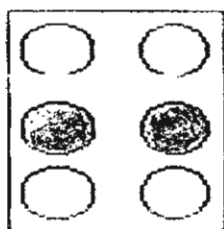

101. ชมพิพิธภัณฑ์ชาวเขา

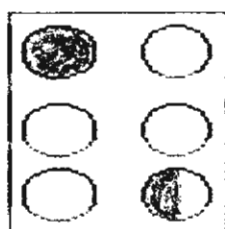

102. ชมสวนพฤกษศาสตร์ชุมชน

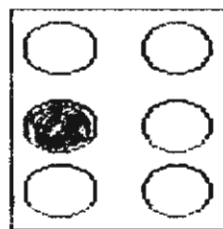
เน็ตแคน NTIV GEEJ

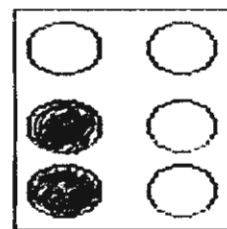
loo

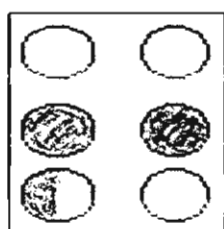
leev

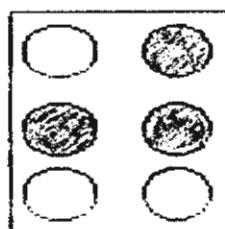
tsum

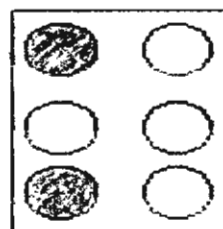
tom lom

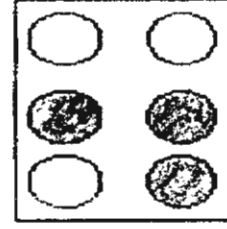
loo

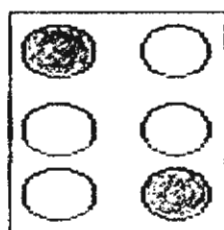
lum

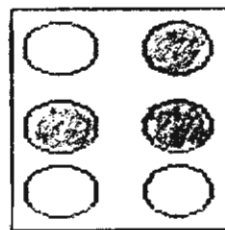
ti

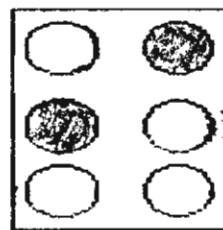
laug

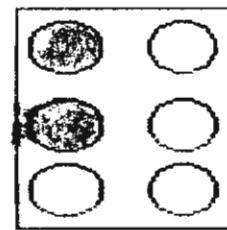
geeg

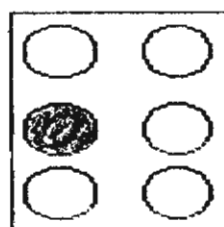
nplawv

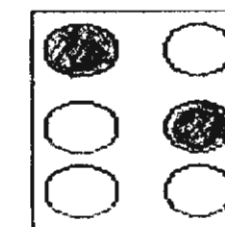
tsom

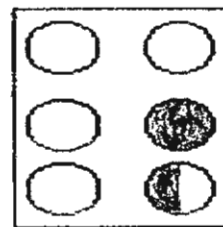
ib

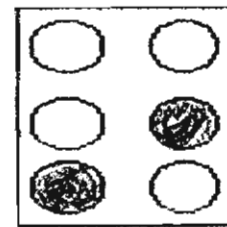
nyom

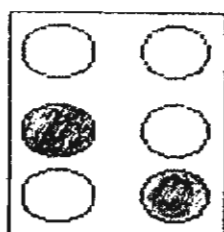
te

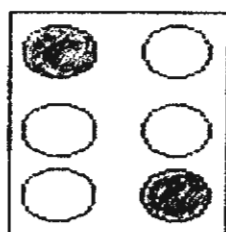
loo

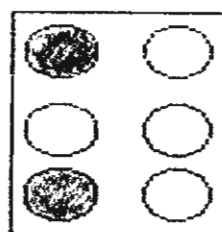
tom lam

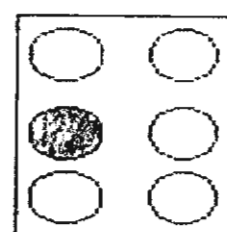
lum

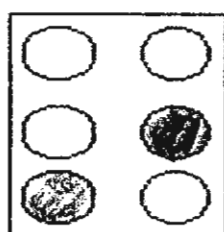
geeg

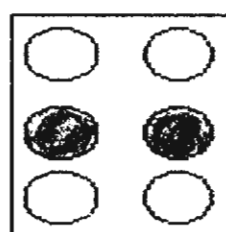
neeg

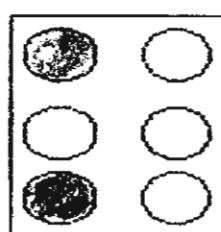
qum

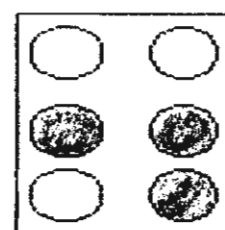
tsug

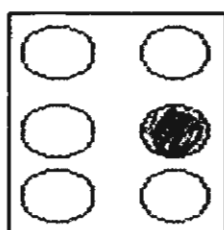
lum

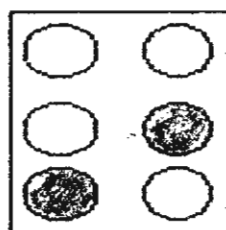
ti

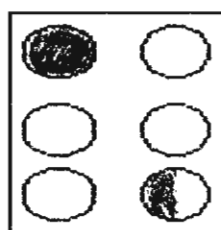
luag

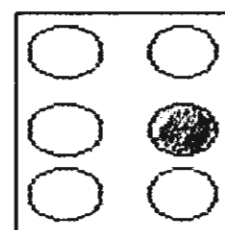
nua

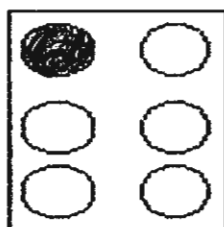
tom lom

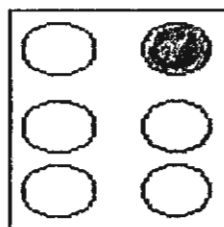
leev

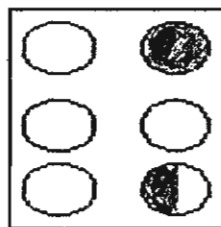
nua

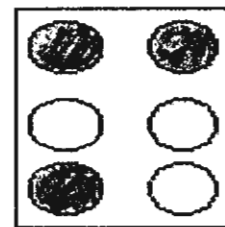
ti

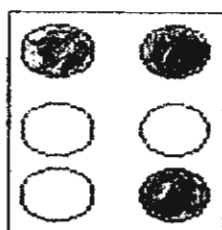
yuav

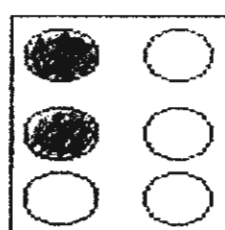
yuav

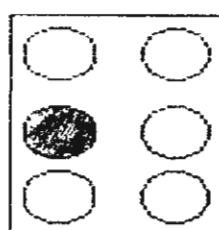
tom lom

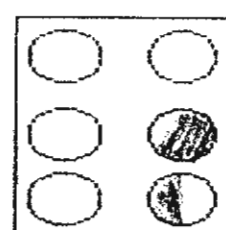
lag

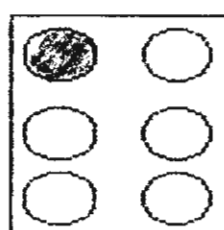
ib

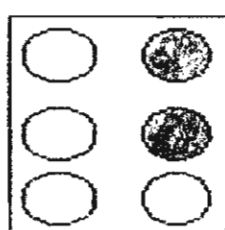
uyum

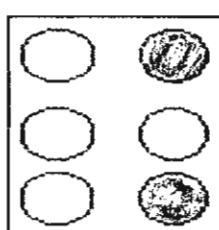
hooj

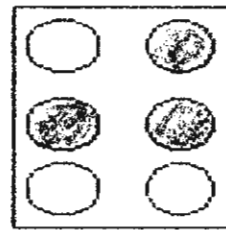
ti

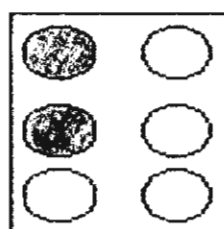
lo

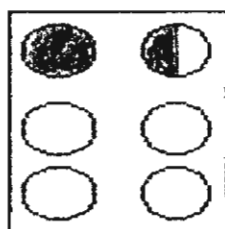
log

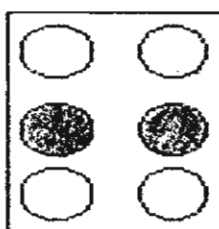
tso

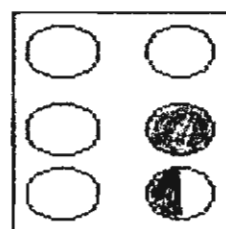
ib

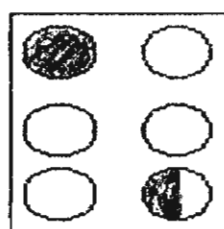
oov

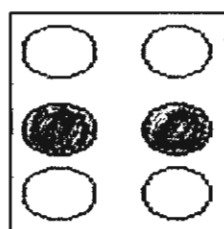
tsu

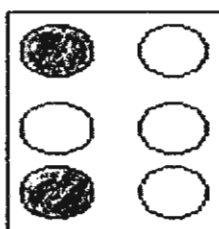
loo

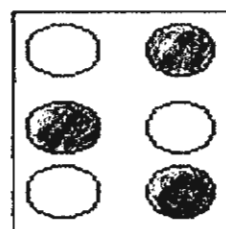
leev

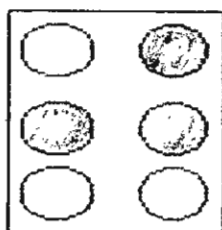
loo

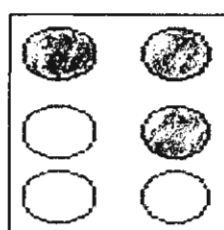
txwm lwm (2)

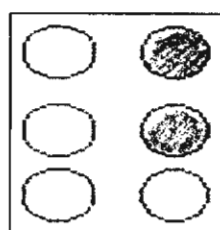
log

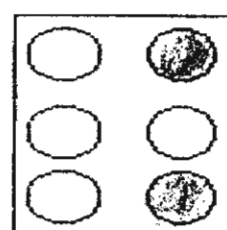
lo

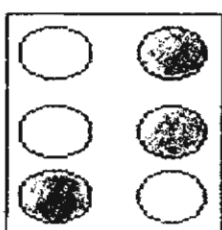
lab

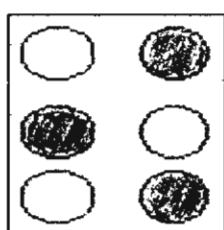
loj

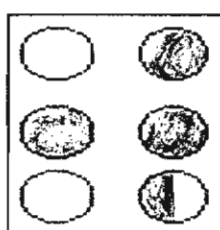
log

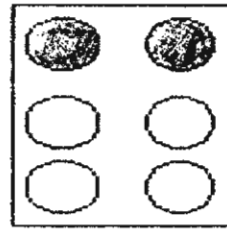
tom

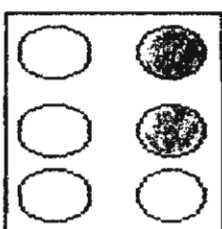
thog (2)

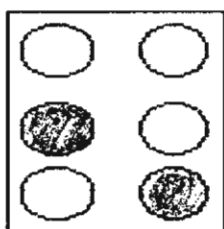
tsog

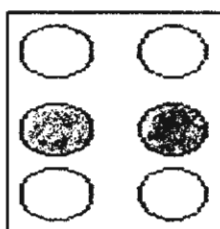
loj

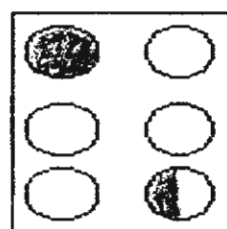
lo,

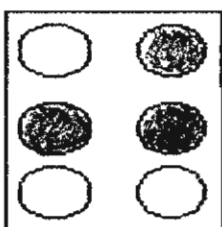
tsug

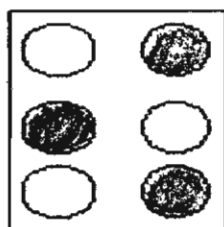
log

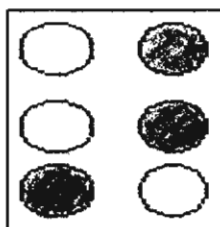
leev

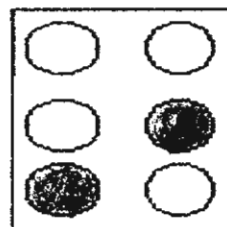
lo

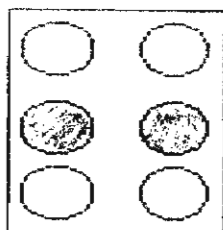
log

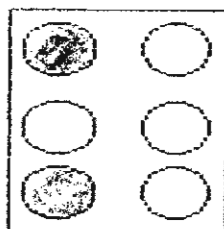
lom

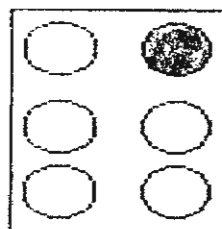
tsu

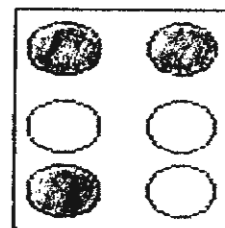
lum

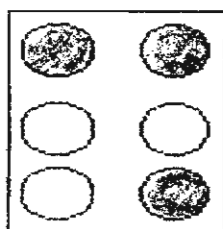
ti

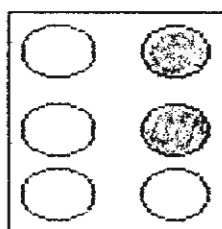
yuav ,

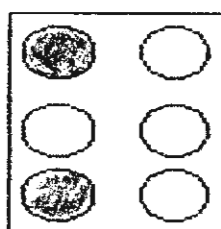
tom lom (2)

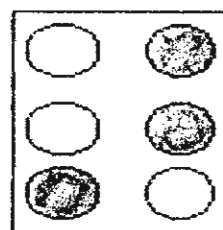
lag

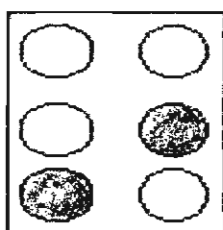
lo ,

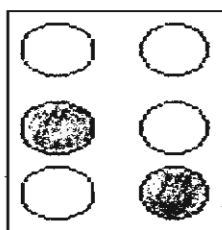
ti

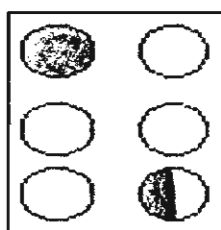
nplam

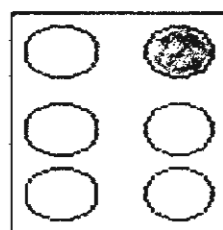
tsu

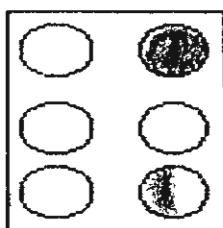
log

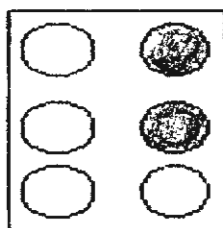
leev

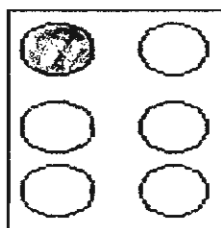
yuav ,

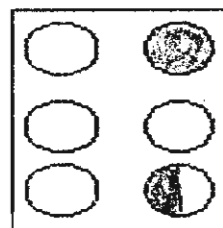
yuav

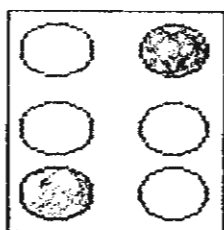
yog

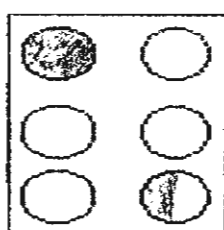
ti

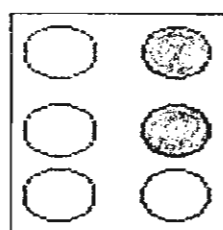
yuav ,

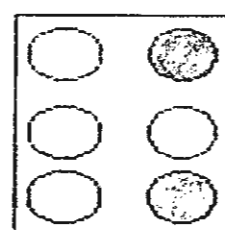
Tom lom

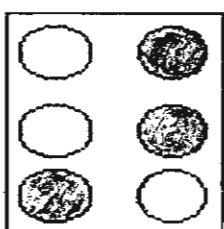
leer

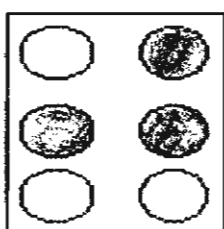
lo

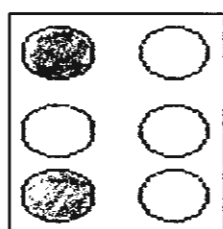
log

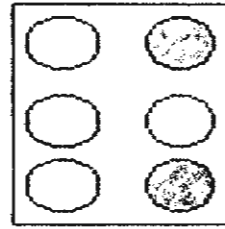
log

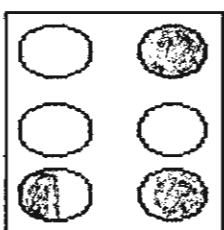
lom

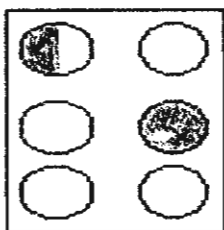
ti

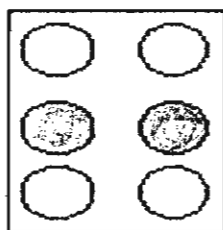
thog ,

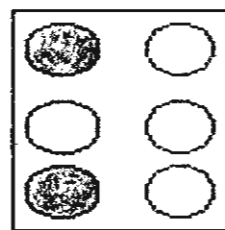
nplog

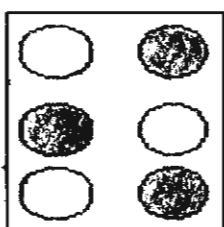
hooj

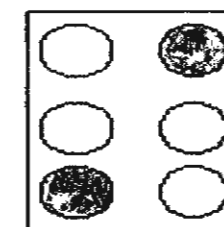
tsu

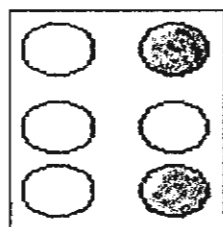
ti (ngus)

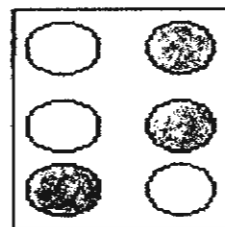
thog ,

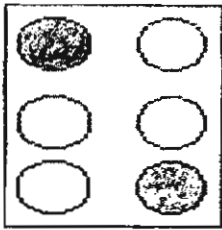
tom lom

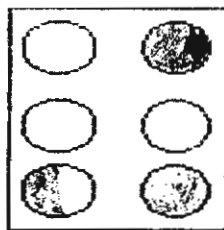
log

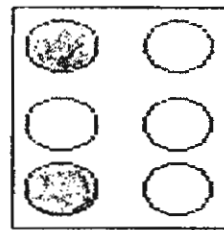
lom

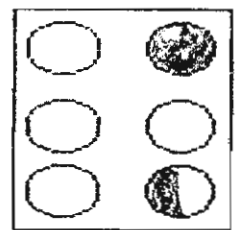
geeg

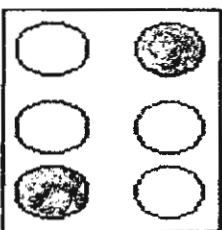
nplog ,

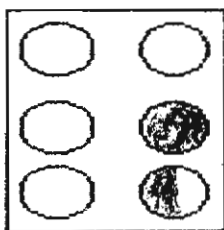
ti

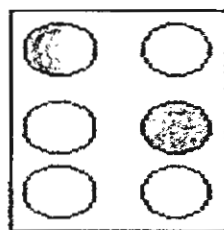
yuav

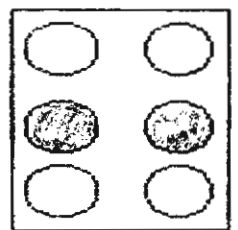
tom lom

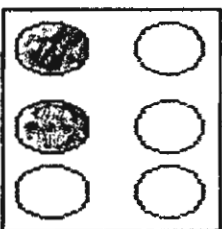
loo

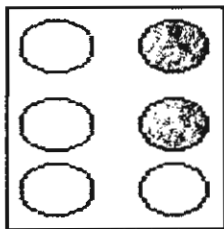
hooj ,

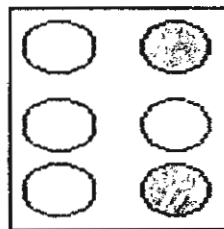
tsu

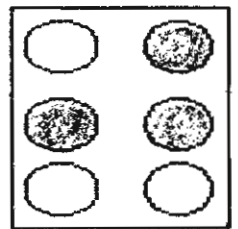
ib

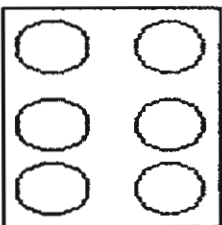
lo

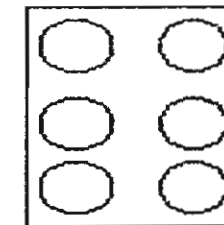
log

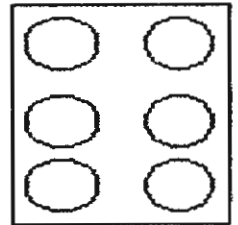
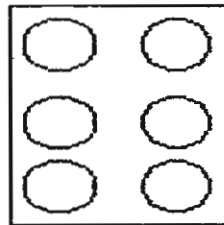
tso

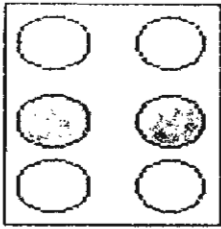

loo

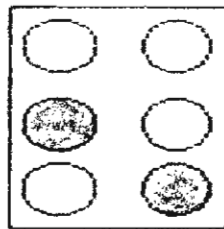

leev

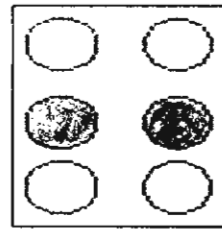

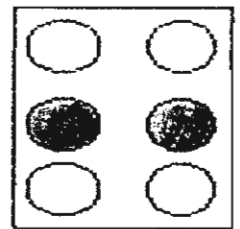
tsu

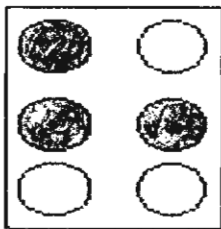
los

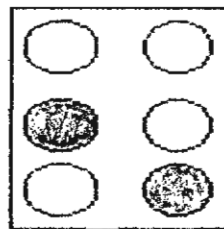
loo

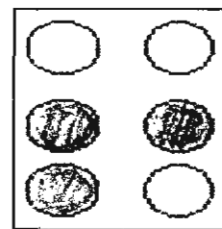
tsu

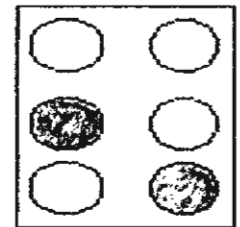
lib

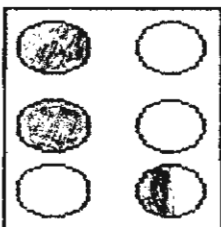
los

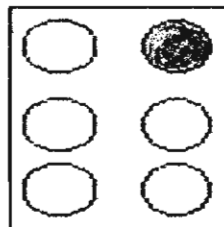
lum

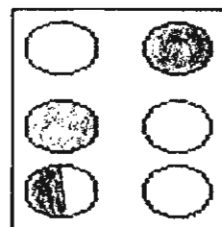
los

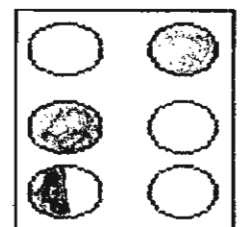
leev

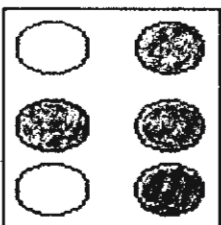
yuab

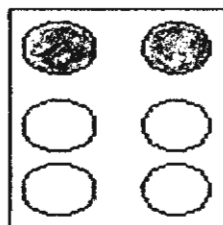
tom

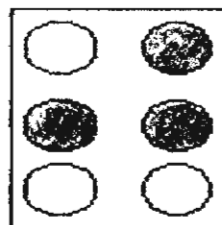
lom

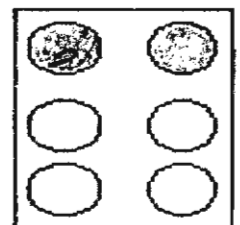
lo

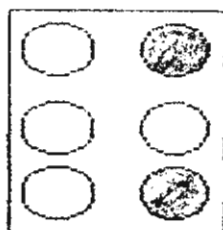
lob

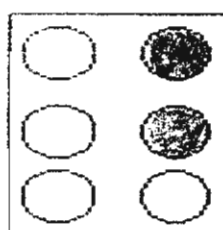
lo

lob

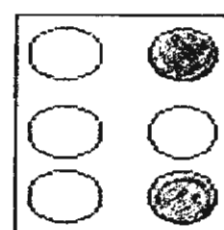
log

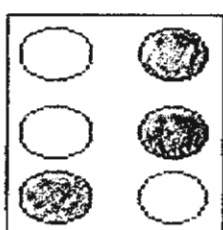
tso

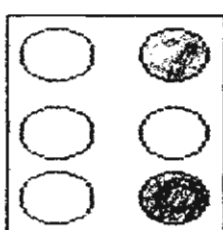
tom

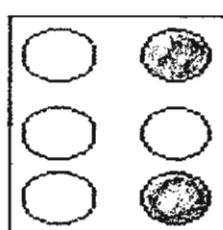
log

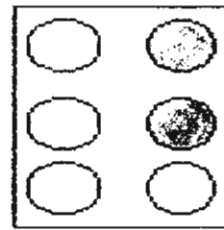
tom lom

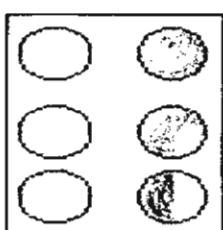
tsom log

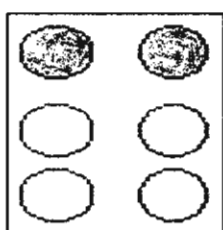
los

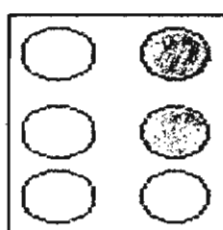
tso ,

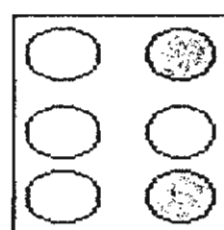
tso

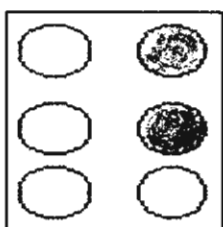
lob

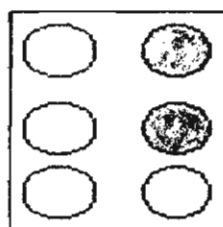
lo

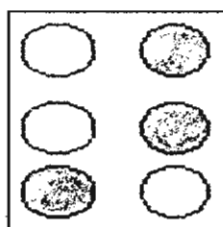
log

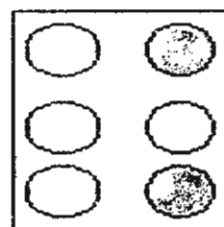
lo

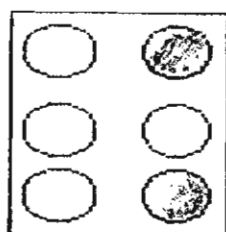
tso

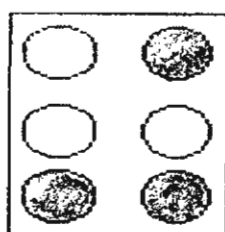
tsom

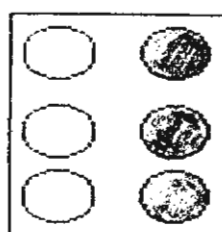
log

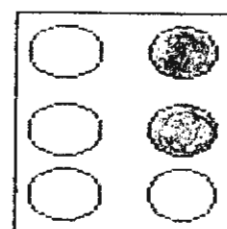
log

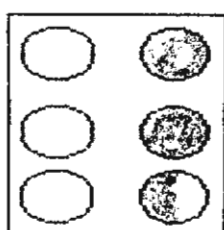
tsom

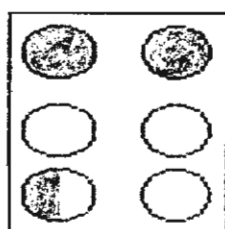
tsog

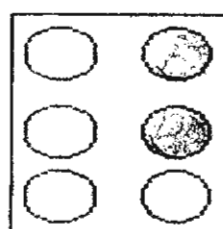
lo ,

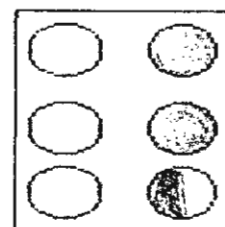
tso

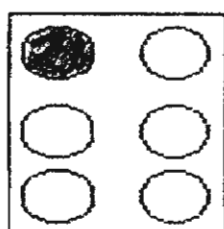
tom

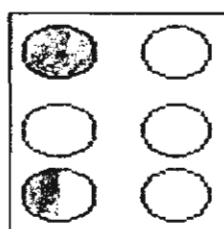
toj

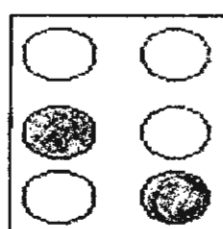
tso ,

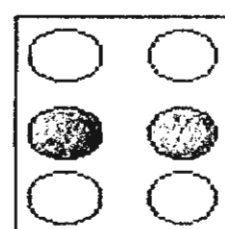
lib

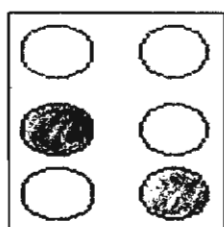
tom

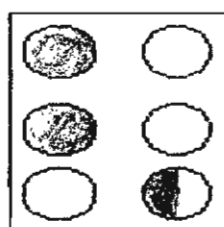
log

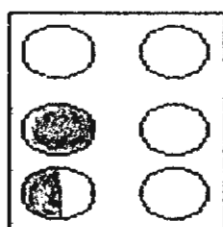
tsu

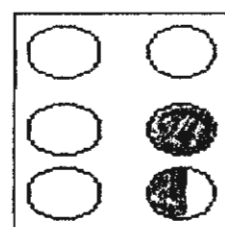
log

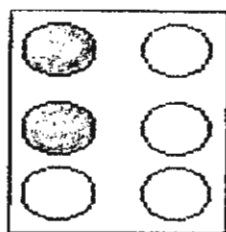
leev

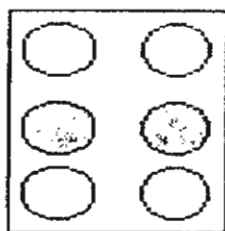
tom

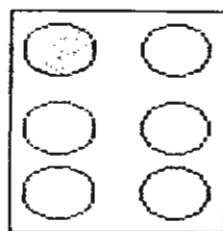
loo

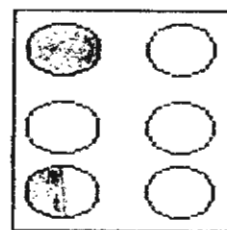
lib

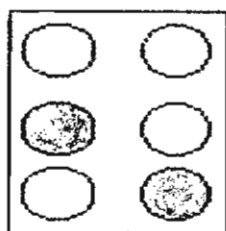
loo

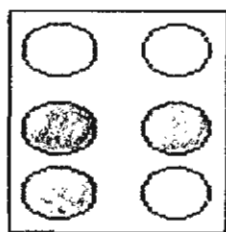
ti

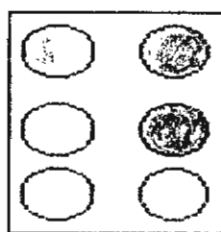
tom

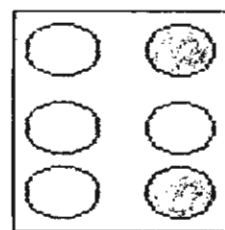
log

tsum

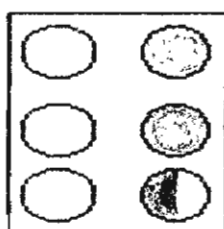
dooj

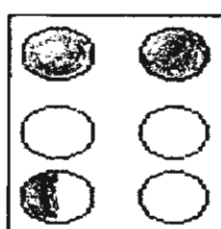
log

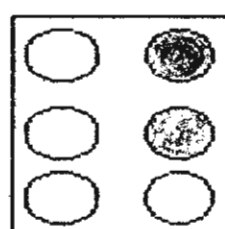
tso

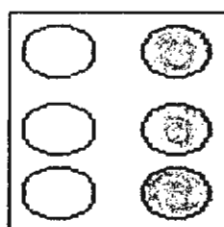
tso

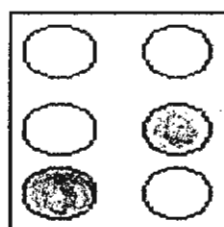
tom

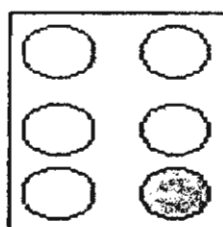
tso

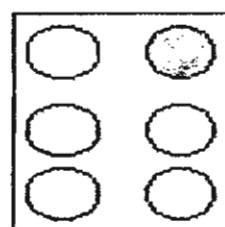
tso

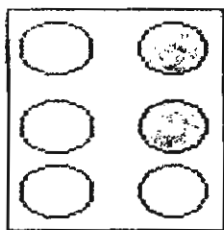
lgum

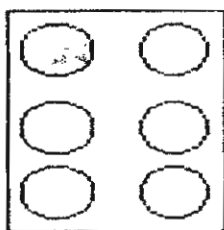
log

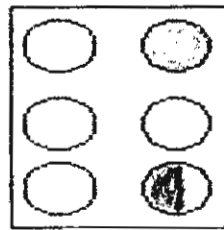
yuab

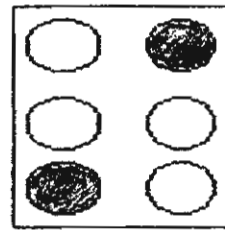
yog

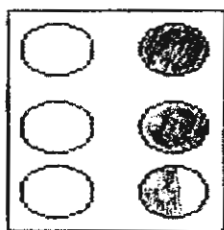
ti

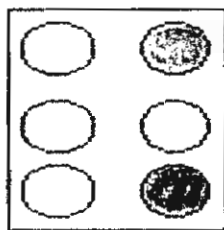
yuab (nqus) ,

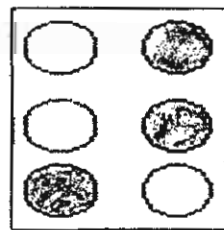
tom

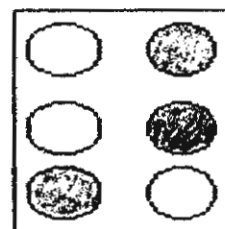
lo

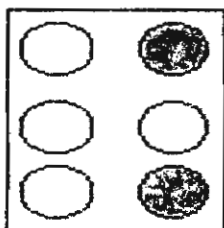
log

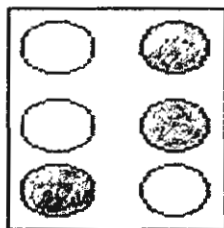
lom

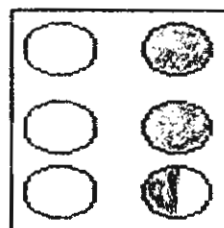
tsom (nqus)

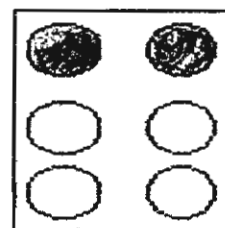
log

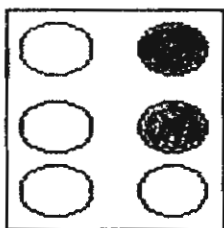
lom

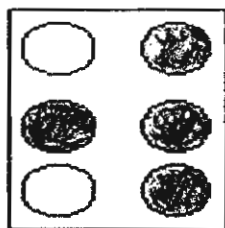
tso

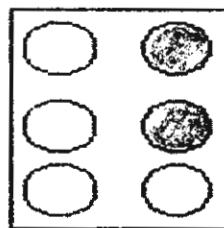
lab

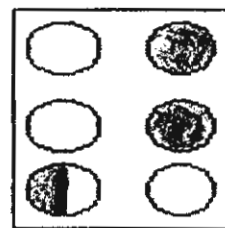
lo

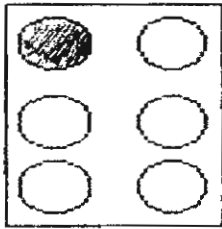
tso

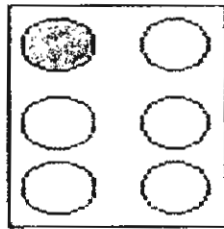
lo

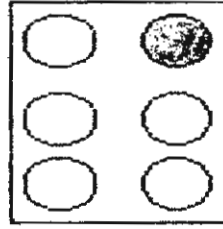
tom

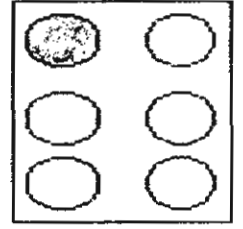
yuav ,

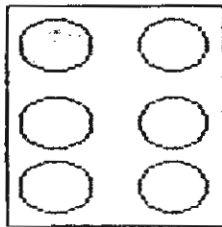
ti

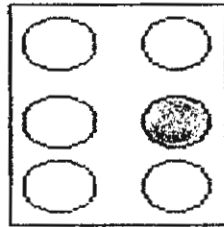
yuav ,

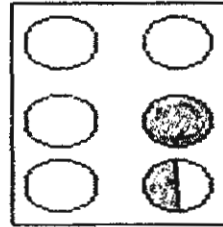
ti

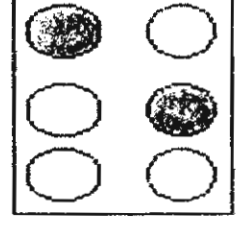
ti

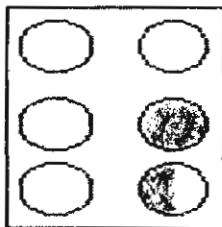
loo

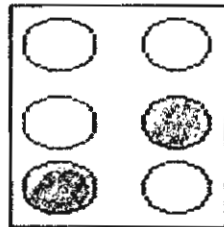
doo ,

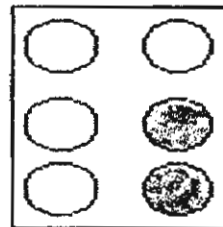
teg

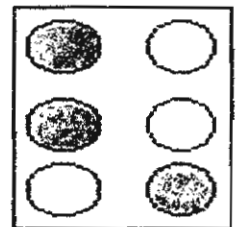
loo

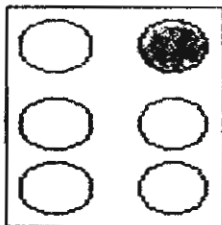
tom

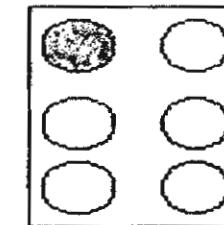
log

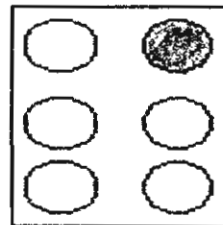
leev

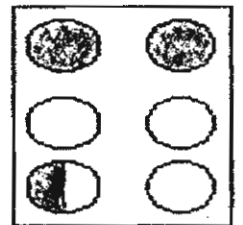
yuav

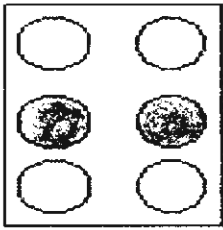
ti

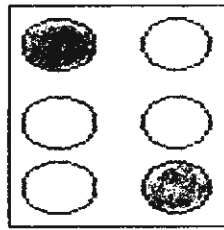
yaub ,

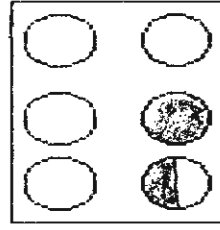
lab

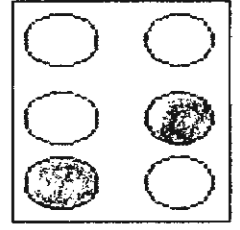
dooj

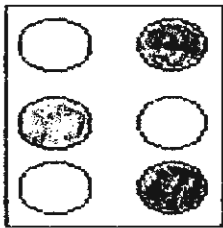
log

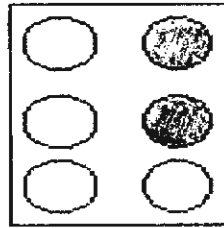
loo ,

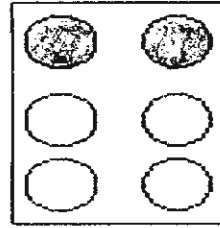
txwm

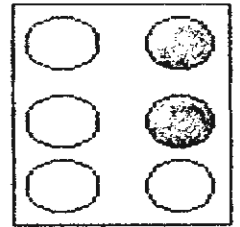
log

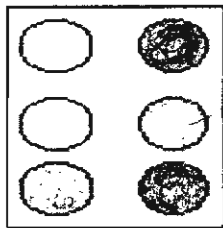
lo

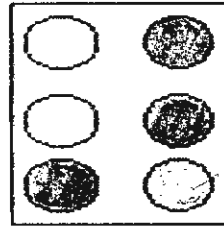
lab

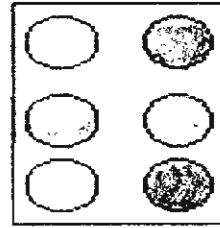
loj

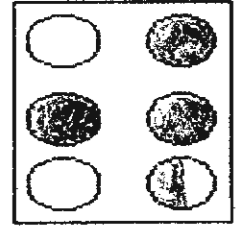
log

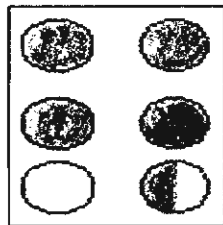
toj

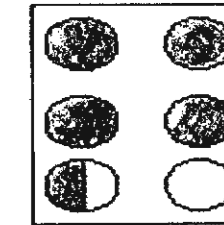
thog

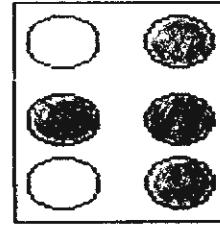
loj

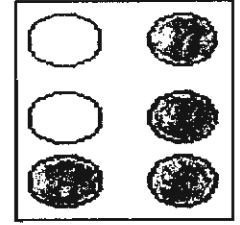
loj tso

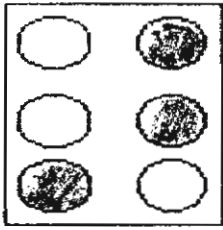
loj tom

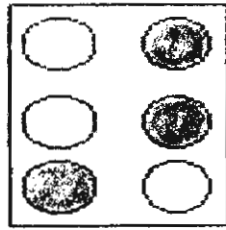
to

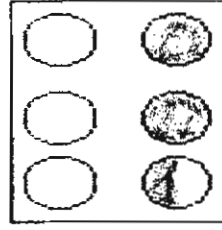
lob

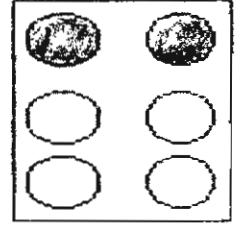
lom

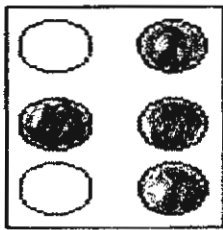
lom tso , (tshuab-nqus)

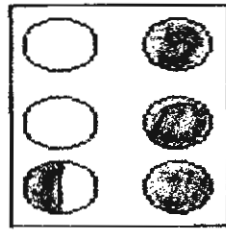
tso

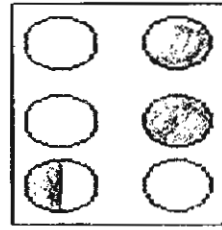
tso

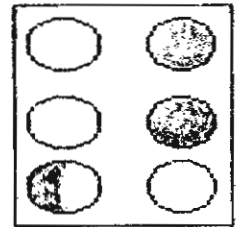
lo

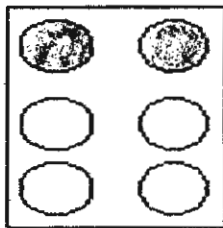
tsog

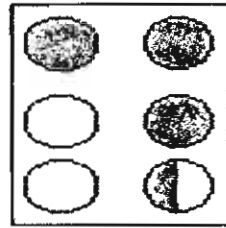
lo

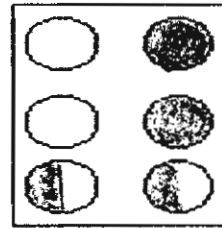
lom

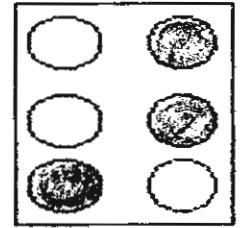
yuav

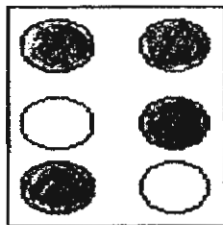
doo

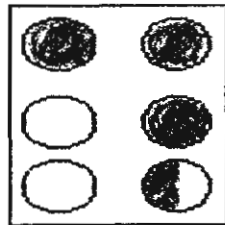
tso

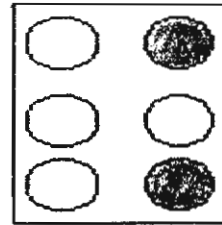
tom

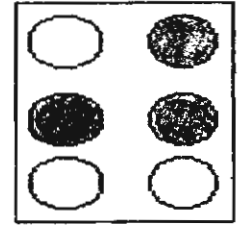
tom

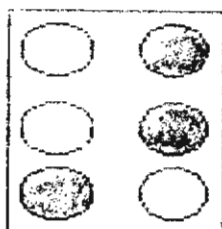
toj

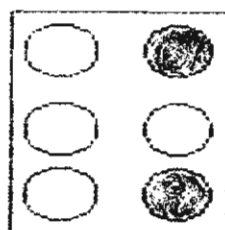
log

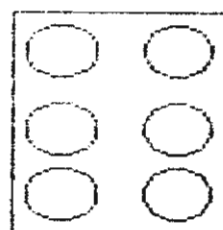
tso

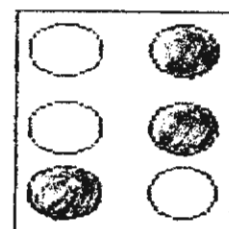
tom

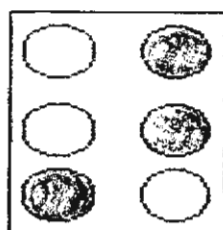
log

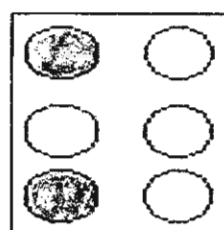
lab

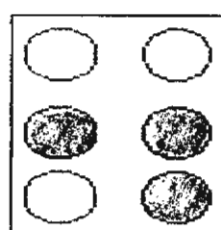
lam

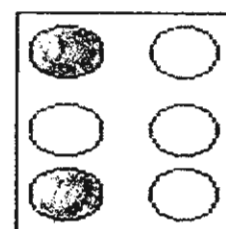
tsom

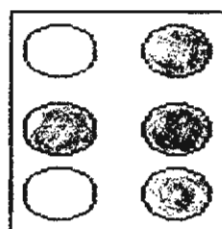
ti

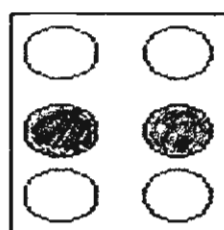
tsu

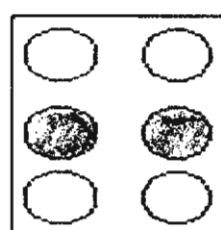
ti

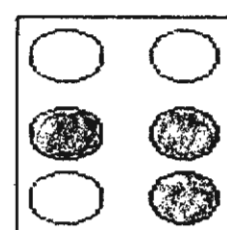
thog

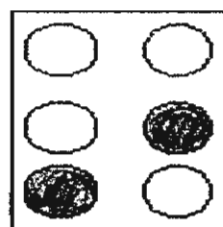
nua

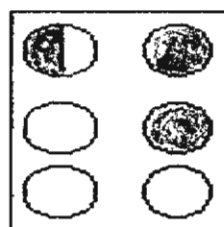
tsu,

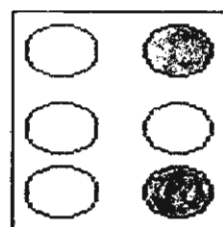
log

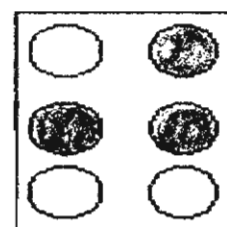
lum

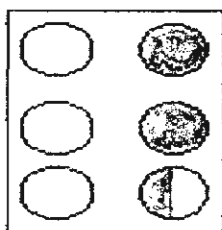
dooj

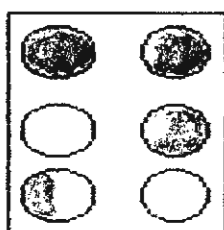
log

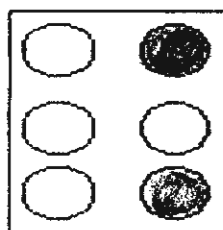
tso ,

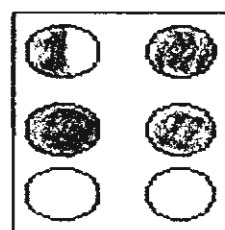
doo

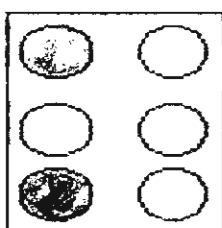
tom

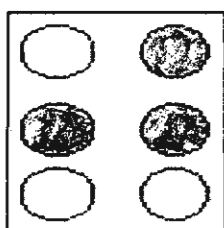
log

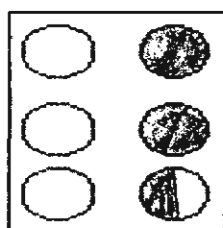
doo

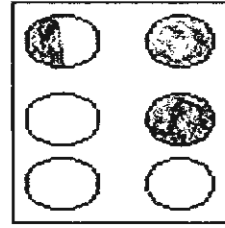
ti

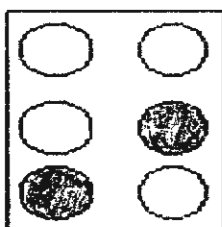
tso ,

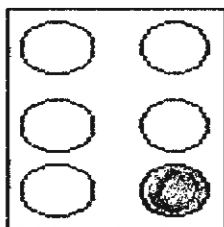
tso

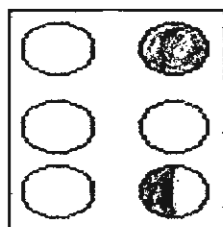
loj

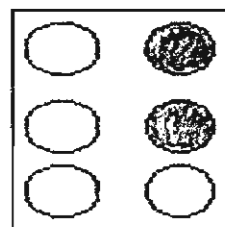
qum

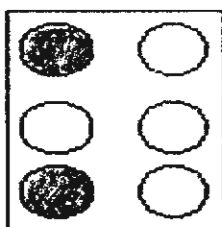
lum

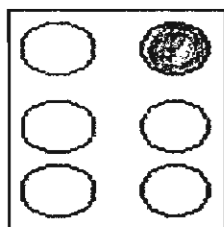
guav

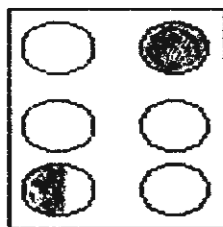
yog

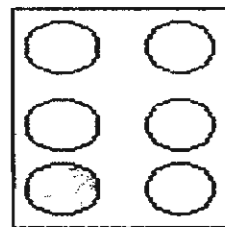
ti

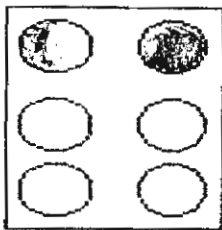
yuab , (nqus)

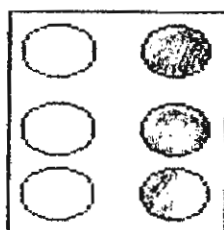
tom

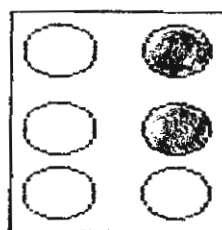
lom

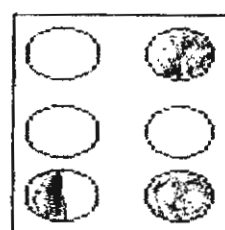
loj

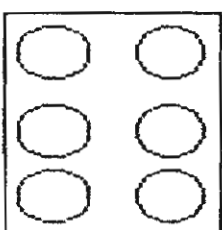
tso

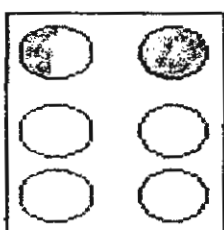
tso

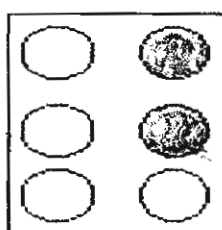
tom

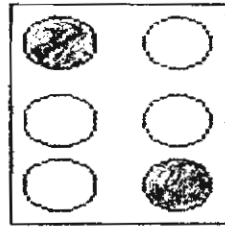
lom

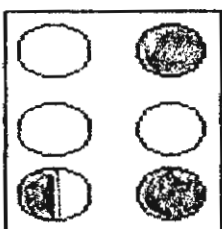
loj

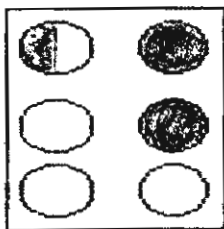
tso

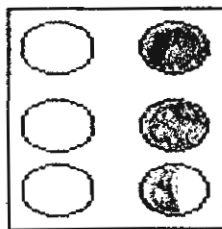
geev

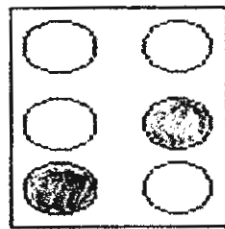
nplog

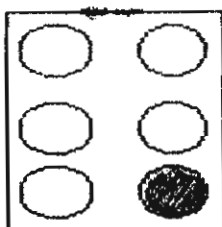
dooj

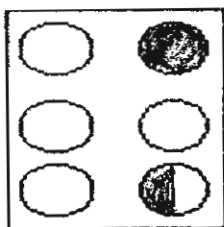
loo

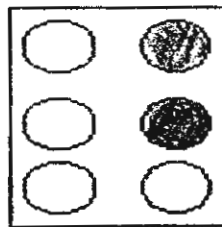
qum

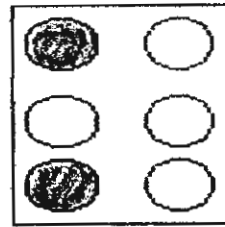
luam

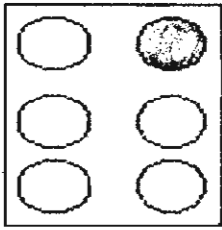
yuav

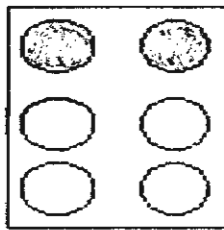
yog

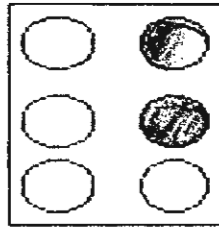
ti

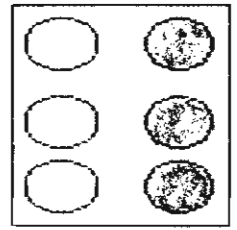
yuav (nqus)

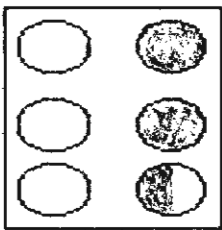
ti

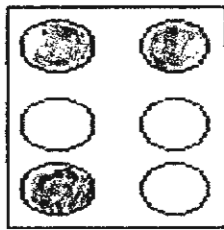
loj

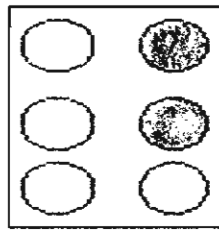
tso

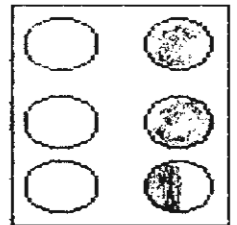
tso

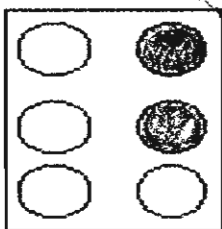
ti

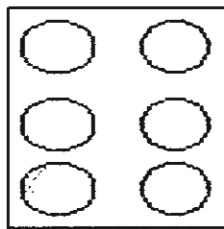
lo

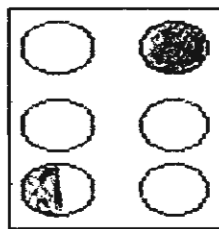
tsog

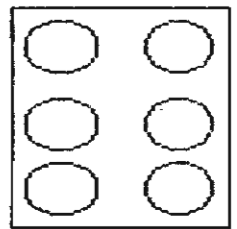
loj

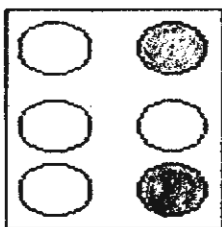
loj ,

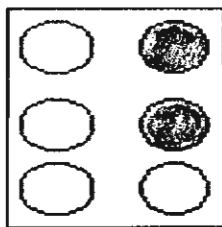
tom

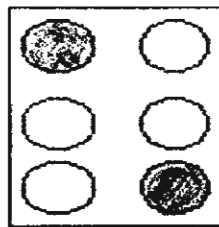
lom

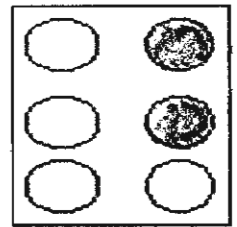
log

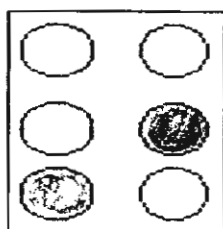
loj ,

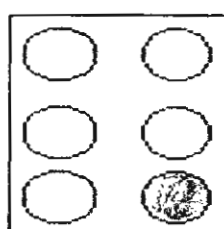
geev

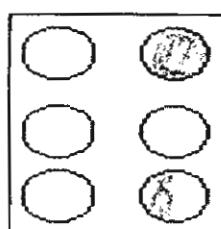
lo

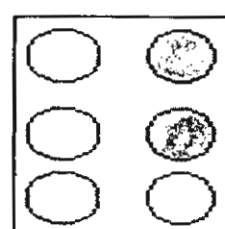
qum

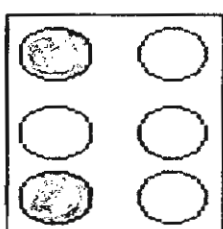
lum

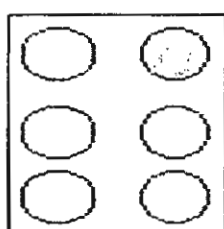
yuav

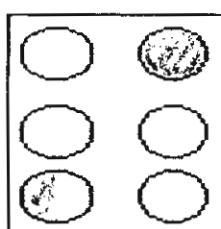
yog

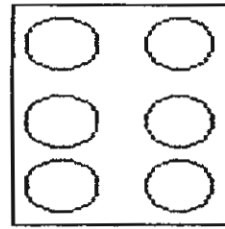
ti

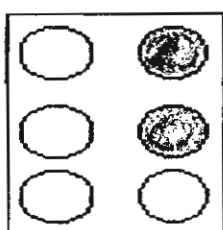
yuav (nqus) ,

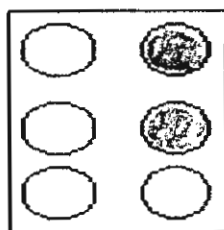
tom

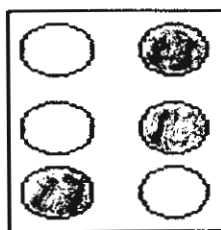
lom

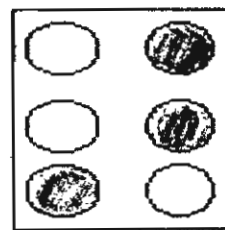
lo

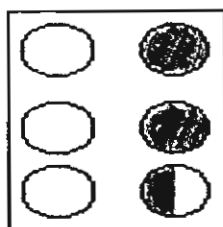
log

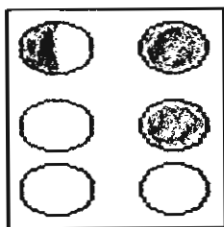
lom

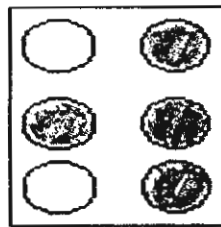
tsom

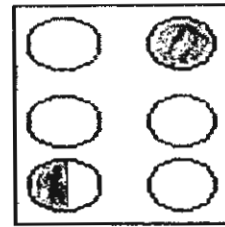
tso

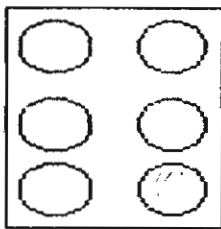
loj

tsog

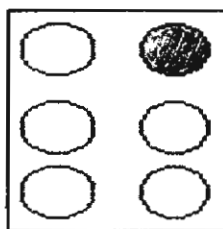

tom

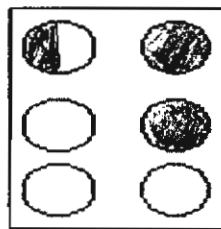

?

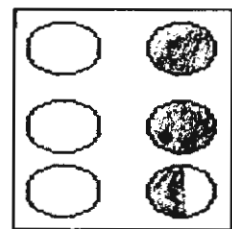
lom

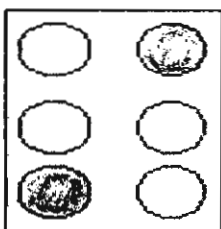
yuav , ,

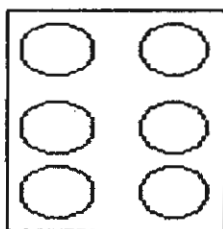
dooj

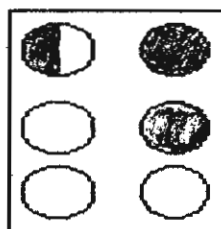
tso

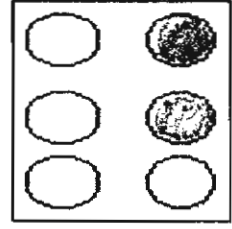
tom

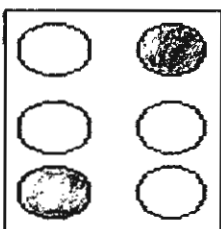
lom

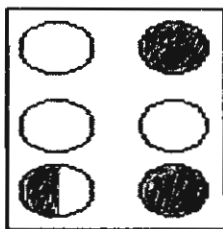
loj

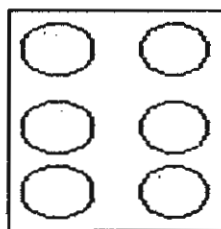
tso

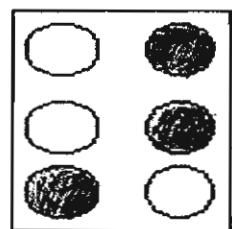
tom

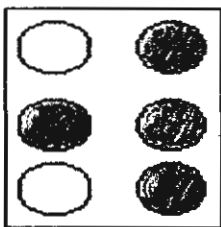
log

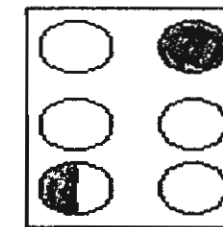
log

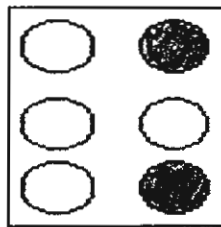
lom

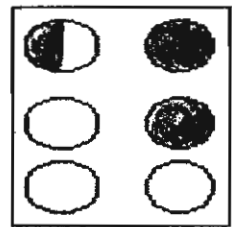
tsog , ,

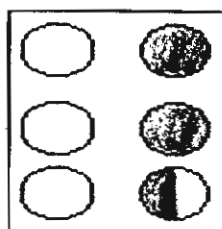
tom

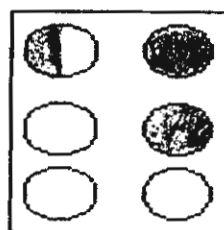
lom

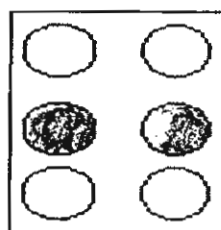
loj

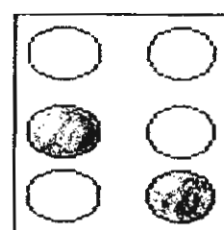
tso

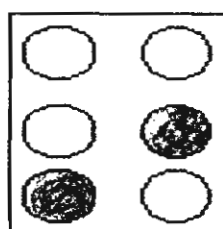
dooj

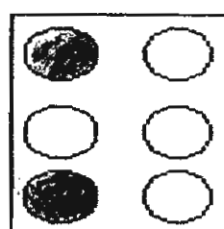
tsu

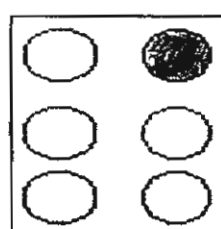
log

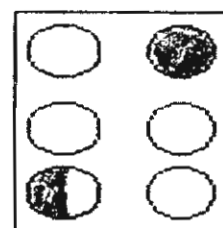
lum

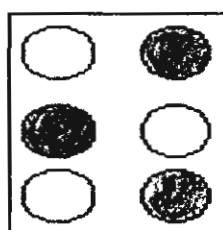
ti

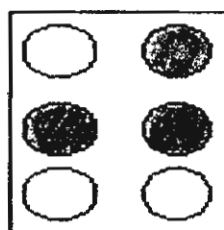
yuav

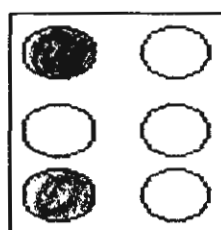
lom

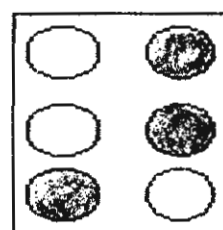
lom

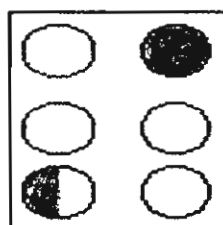
log

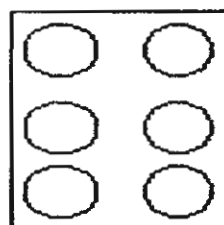
ti

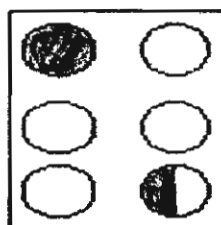
nplam

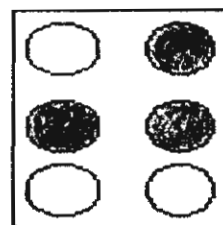
tom lom

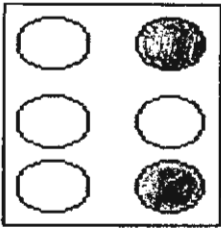
lom

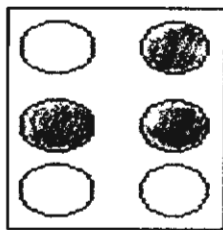
leev

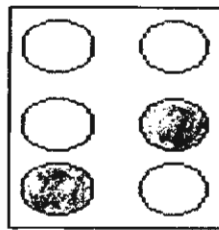
lo

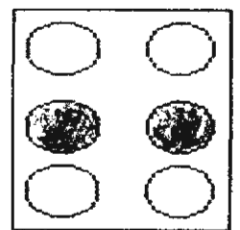
log

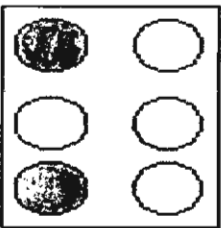
tso

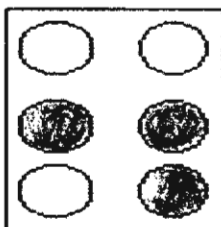
tsu

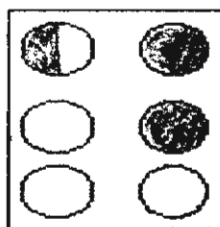
lum

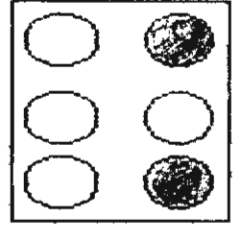
ti

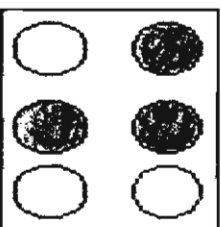
luag

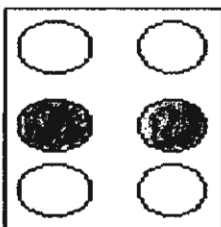
dooj

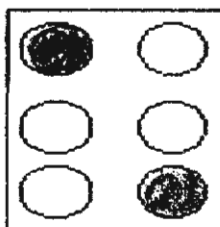
log

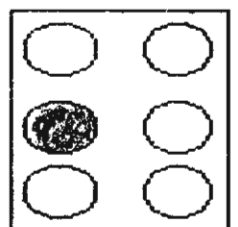
tso

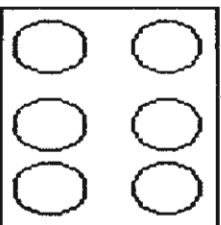
loo

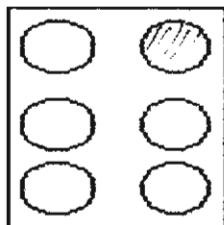
leev

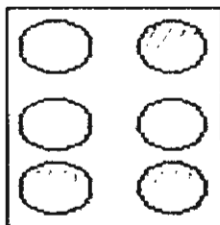
?
tsum *

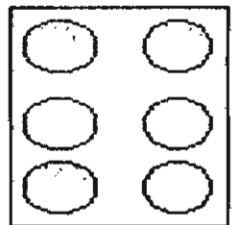
?

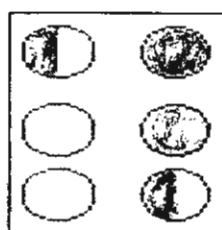
?

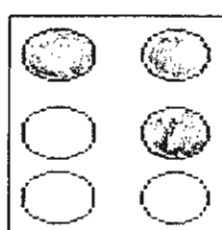
?

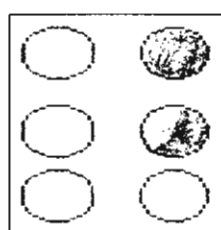
?

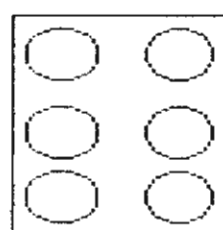
tso

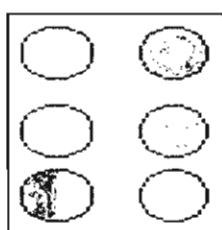
loj

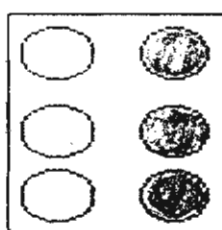
loo

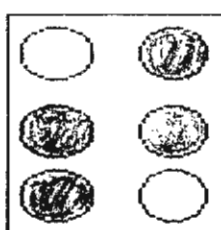
lo

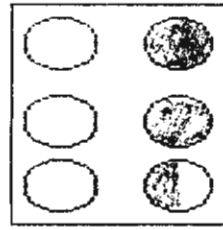
tom

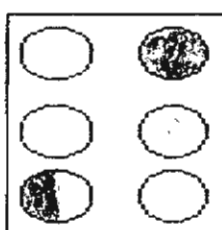
lom

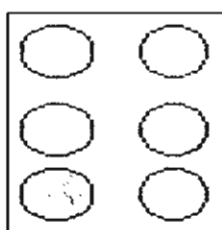
tsom

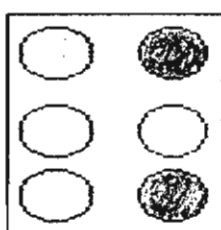
dooj

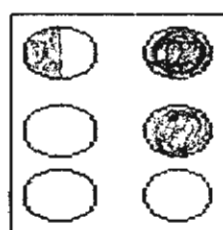
tom

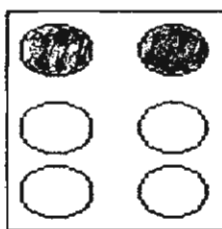
lom

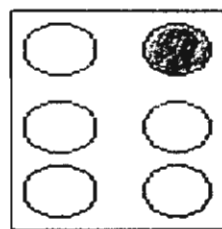
log

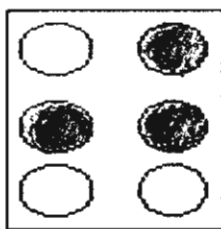
dooj

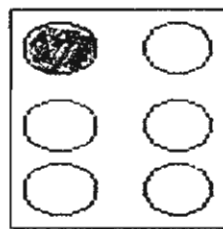
Lab

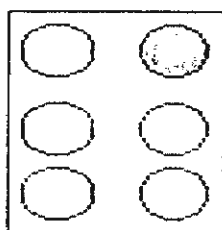
log

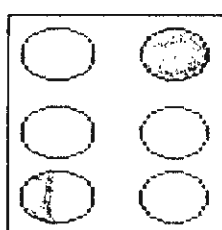
tso

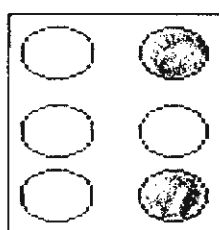
ti

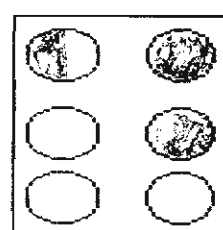
yuab

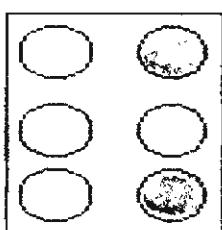
tom

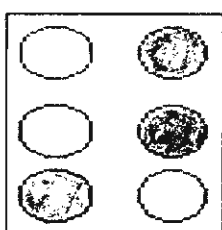
lom

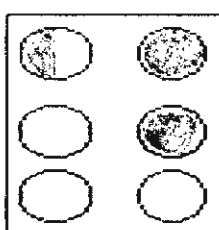
dooj

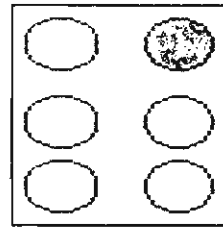
log

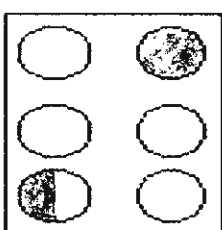
lum

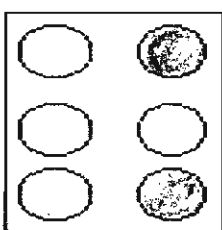
dooj

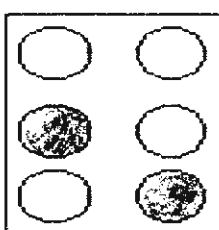
yuav ,

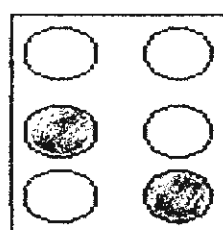
tom

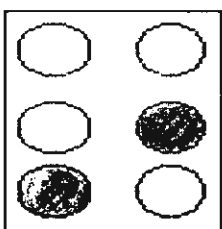
lom

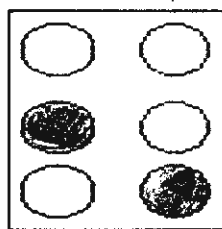
dooj(nqus)

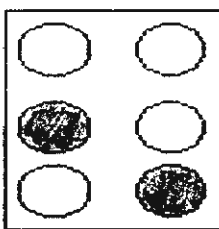
log

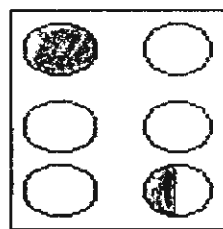
lum

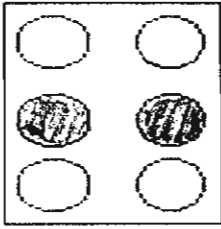
log

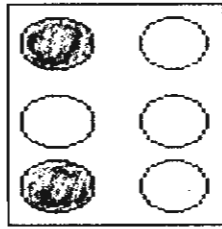
log(nqus)

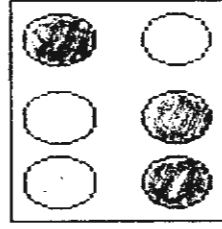
geev

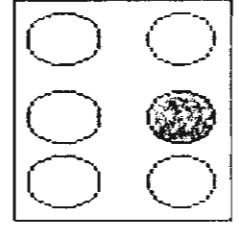
lum

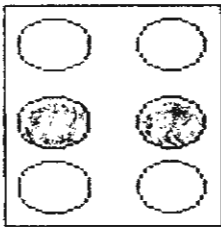
ti

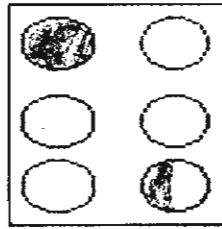
tuag

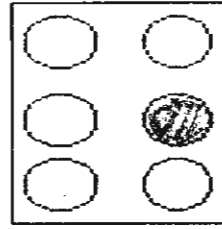
nu

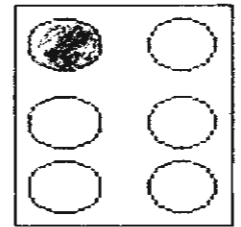
qu

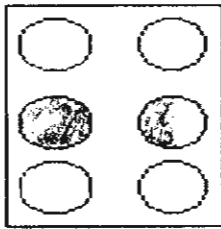
luqeev

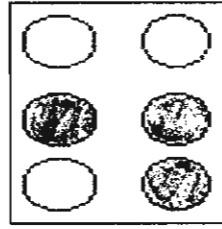
nua

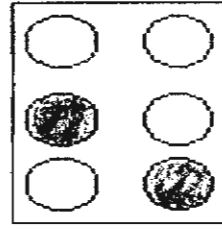
ib

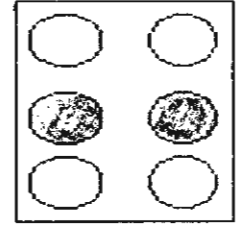
dooj

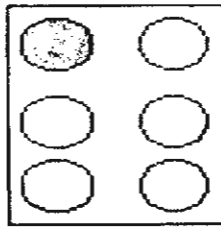
tsuag

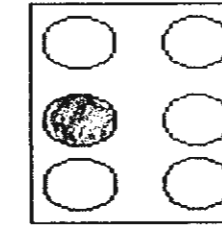
nyug

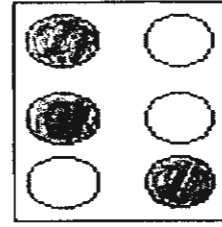
loo

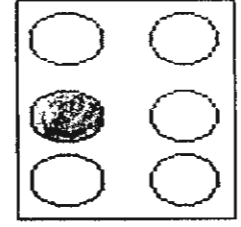
leev

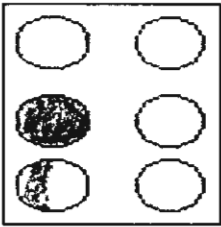
lum

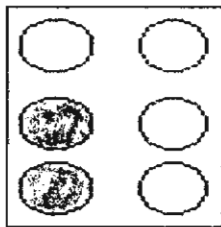
tsag

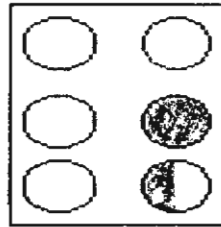
lum

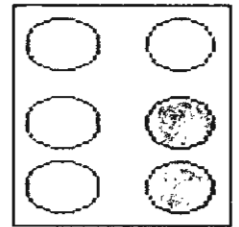
tom

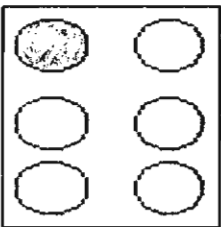
lom

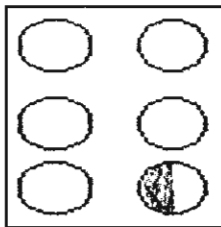
loo

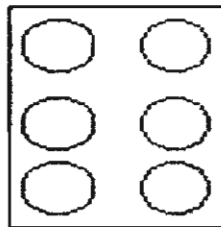
loo

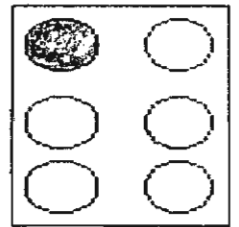
ti

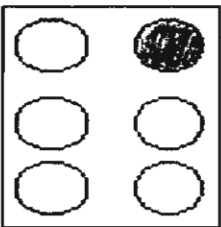
lom

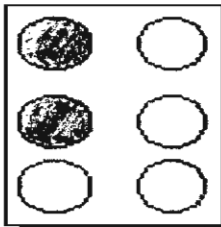
tsom

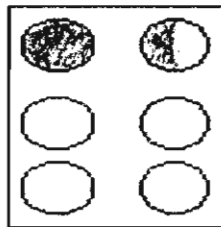
ti

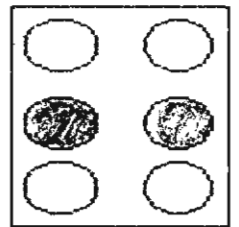
yuav

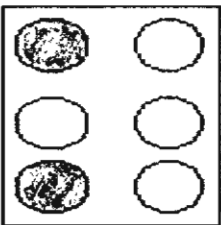
ib

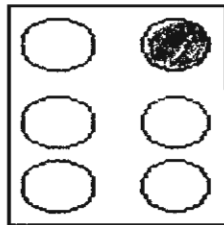
oov

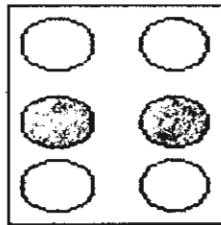
tsu

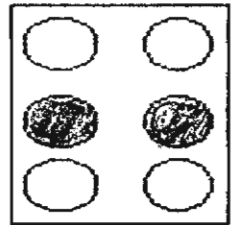
tu

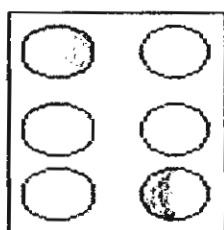
yuav

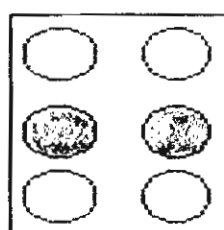
tsug

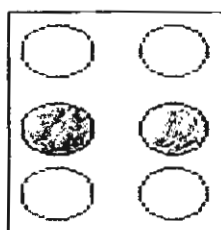
loo

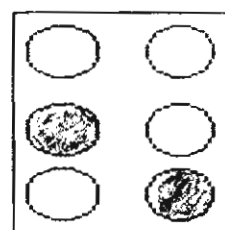
leev

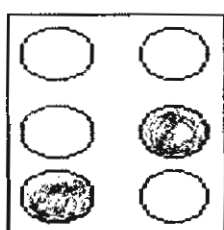
nua

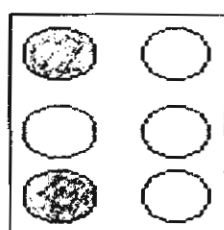
tsu

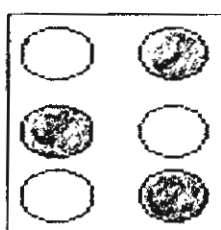
log

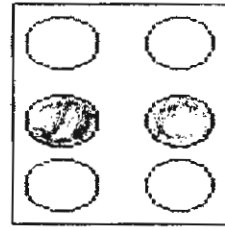
lum

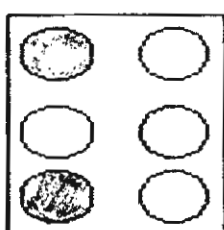
ti

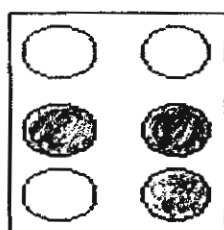
thog

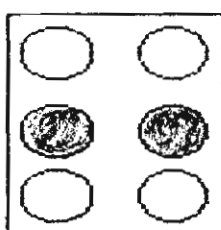
nua

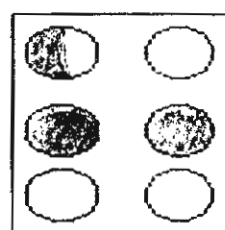
ti

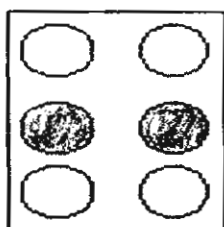
luag

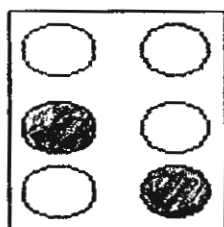
nua

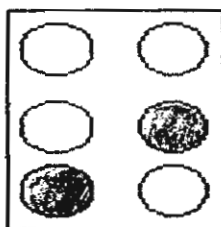
loo

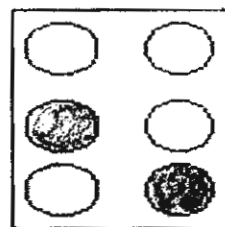
tsu

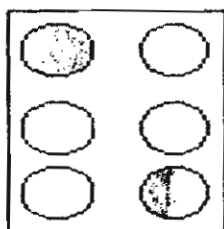
log

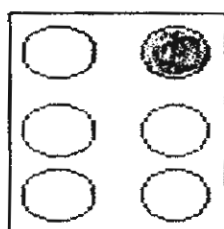
lum

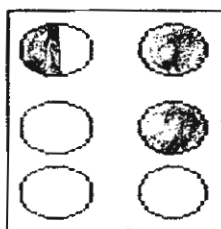
log

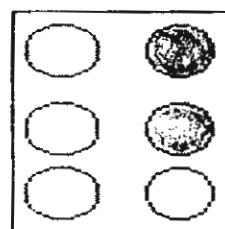
leev

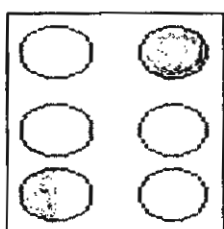
yuav

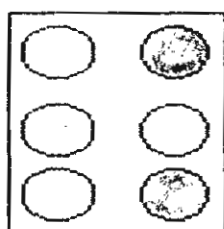
lab

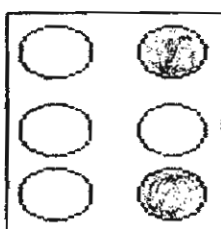
lo

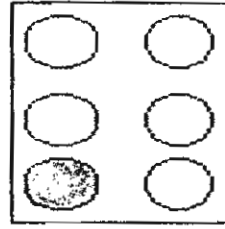
tom

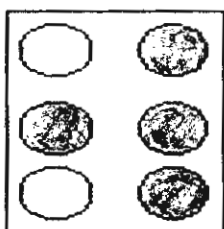
log

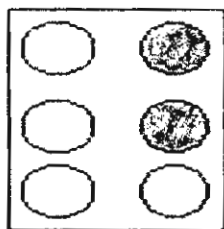
log

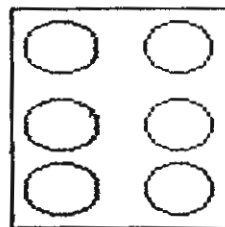
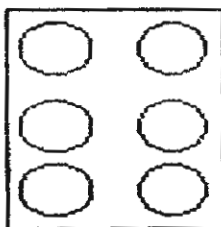
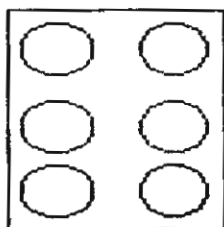
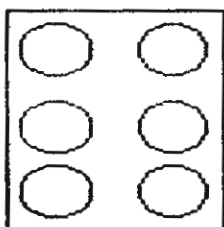
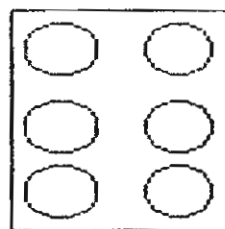
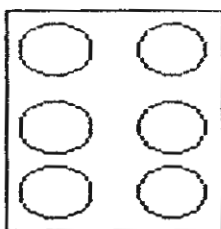
lom

tsom

lo

วันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2547

เกียจวิไลใน

3

มอญโบราณศิลป์ พื้นฟูวัฒนธรรมไทย

ชุมชน ยลบุรีรักษากันท์ชาวเขา

บ้านห้วยนาริน แม่ฮ่องสอน

เรื่อง/ภาพ: ทัชทิม มั่นมาก เรียบเรียง: ครูเอม

ในช่วงวันหยุดปีใหม่ที่ผ่านมา หลายท่านคงจะได้มีโอกาสไปท่องเที่ยวต่างจังหวัด สัมผัสสายลมหนาว แต่บางท่านที่ไม่อยากไปเที่ยวไหน ก็อาจจะใช้เวลาพักผ่อนอยู่กับบ้าน เก็บกวาดทำความสะอาดบ้านเพื่อต้อนรับวันปีใหม่เช่นกัน เสาร์นี้สารคดีภาพจึงถือโอกาสนำภาพบรรยากาศการฉลองปีใหม่ของชาวม้งที่บ้านห้วยน้ำรินมาให้ได้ชมกันครับ

ม้ง

ชนเผ่าม้ง มีเรื่องเล่าเป็นตำนานกล่าวขานกันว่า ในสมัยบรรพบุรุษของพวกเขาได้เคยอาศัยอยู่ในดินแดนที่เต็มไปด้วยน้ำแข็ง ทางทิศเหนือ แสดงว่าอาจเป็นดินแดนทางเหนือของประเทศสวีเดน ประเทศนอร์เวย์และประเทศฟินแลนด์หรือที่เรียกกันว่า "แล็ปแลนด์"

ตามประวัติศาสตร์จีนบันทึกไว้ว่า ชนเผ่าม้งเคยอาศัยอยู่หลายจังหวัดทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจีน เมื่อ 2000 กว่าปี มาแล้วเมื่อราวต้นศตวรรษที่ 20 ชนเผ่าม้งได้อพยพเข้าสู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย ปัจจุบันมีประชากรชาวม้งอยู่ในประเทศเกินกว่า 150,000 คน

บ้านห้วยน้ำริน เมื่อปี พ.ศ.2520 ได้มีชาวเขาเผ่าม้งย้ายมาจากหมู่บ้านใกล้เคียง ในปี พ.ศ.2525 ชาวม้งจำนวนสี่ครอบครัวที่ย้ายมาจากหมู่บ้านใกล้เคียง ได้แสวงหาพื้นที่ทำกินที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกพืชไร่และไม่ผลจากครอบครัวเล็กๆ จนกลายเป็นชุมชนใหญ่เรียกขานกันว่า "บ้านห้วยน้ำริน" ตำบลทุ่งปี อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดเขียงใหม่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเชิงเขา บ้านเรือนปลูกเรียงรายไปตามเนินเขา

งานปีใหม่ม้งจะนับทางจันทรคติขึ้น 1 ค่ำ เดือน 1 จะเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จแล้ว ก็เลยเลื่อนมาเป็น 1 ค่ำ เดือน 2 เก็บเกี่ยวข้าวไร่ยังเสร็จหมาหมาไก่ วันแรกจะไปกราบไหว้บรรพบุรุษ วันที่สองจะกราบไหว้ผู้ใหญ่และเทพโยนลูกช่วง ลูกช่วง งานฉลองจะมีตลอด 3 วัน

บ้านที่ยังคงใช้ไม้ไผ่เป็นส่วนประกอบสำคัญ ปลูกติดกับพื้นดิน มีเสาสูงกลางบ้านที่เรียกว่า "เยตะ"

ที่ลานกว้างกลางหมู่บ้านล้อมรอบด้วยบ้านเรือน เป็นสถานที่จัดงานฉลอง วันนี้อาขามั้งทุกคนเฝ้าคนแก่ เด็กๆ หนุ่มสาว จะแต่งกายด้วยชุดประจำเผ่าที่มีสีสันสวยงาม ประดับประดาด้วยเงิน เวลาเดินจะกระทบกันมีเสียงดัง กิ่งกิ่ง บรรดาเสื้อผ้าของหนุ่มๆ นั้น ยังต้องอาศัยฝีมือ ตกแต่งจากแม่ ส่วนสาวๆ จะเป็นฝีมือของตนเองและแม่บ้าง ส่วนพ่อบ้านก็เป็นฝีมือจากแม่บ้าน พี่น้องอาขามั้งต่างอำเภอ ต่างก็เดินทางมาร่วมงานเฉลิมฉลองกัน

คณะเราเดินทางไปที่ชุมชม พิพิธภัณฑ์ชาวเขา ซึ่ง ตั้งอยู่ภายในหมู่บ้าน ที่สร้างแบบโรงเรือนง่ายๆ จัดเก็บรวบรวมสิ่งของเครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ นานามากมาย แต่ละชิ้นก็มีความ เป็นมาที่ยาวนาน ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงองค์ความรู้ภูมิปัญญา ของชาวเขาเผ่าม้งแต่ในอดีต แม้กระทั่งลวดลายที่ปักลง บนผ้ายังแฝงไว้ด้วยความหมายในปรัชญา คณะได้เดิน ชมอุปกรณ์ - เครื่องใช้ อันน่าทึ่งน่าสนใจแล้ว ลีตึก (ตัวแทน ของชาวม้ง) ได้พาคณะของเราเดินชมสวนพฤกษศาสตร์

ชุมชน แต่เดิมนั้นเคย เป็นป่าสัมปะทานของ ประเทศอังกฤษมา ก่อน ในพื้นที่กว่า 20 ไร่ เป็นป่ากว้าง มากมาย ด้วยพันธุ์ไม้ที่น่าสนใจ อาทิ ไม้ก่อ ไม้ไผ่ชนิด ต่างๆ กัลยป่าและพืช สมุนไพรหลายชนิด เช่น รางจืด สายเสือ ซึ่ง แต่ละพันธุ์ก็น่าสนใจ ศึกษา อย่างบางต้นก็มี

สรรพคุณทางยามากอีกด้วย

หลังจากเที่ยวป่าชุมชนเสร็จแล้ว ลีตึกได้พามาชมบ้านแบบดั้งเดิม ของชาวม้งในหมู่บ้าน ที่ยังคงใช้ไม้ไผ่เป็นส่วนประกอบสำคัญ ปูเสื่อติดกับพื้นดิน มีเสื่อเตงกลางบ้านที่เรียกว่า "เยตะ" ภายในแบ่งกันพื้นที่ห้องนอน ห้องครัว สิ่งของแต่ละอย่าง ล้วนแต่มีถึงคักคิลีลือ มีวิญญาณสถิต อยู่ จะมีกระดาดสีขาวติดอยู่ที่เรียกว่า "ทือกะ" จะเปลี่ยนกระดาดใหม่ครั้งช่วงปีใหม่ แม้ว่าความ

1. หมู่บ้านชนบทชาวม้ง 2. โรงเรียนชาวนาและชนเผ่า 3. บ้านแบบดั้งเดิมของชาวม้ง
 4. การละเล่นในลูกช่วงของหนุ่มๆ ชาวไทบ้าน 5. การแต่งกายเสื้อผ้าสีพื้นสวยงามด้วยลวดลายปักระดับประดาด้วยไหม 6. เด็กๆ น่ารักด้วยเสื้อผ้าตัวเล็กๆ 7. สนามการแข่งขันทบยิงธนูวัดความแม่นยำของสายตาและสมาธิ 8. การแข่งขันแบกบิลท์สร้างความเป็นสามัคคีและความแข็งแรงของร่างกาย

เจริญทำให้บ้านเรือนเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่หมู่บ้านจะยังคงอนุรักษ์รักษากันเรือนดั้งเดิมของม้งไว้

เดินอ้อมมาอีกนิดก็มาถึงลานกลางหมู่บ้านช่วงสายๆ มีผู้มาร่วมงานกันมากขึ้น ที่ลาน "โยนลูกช่วง" หนุ่มสาว ต่างผลัดกันโยนลูกช่วงสลับกันไปมา การโยนลูกช่วงในสมัยก่อนเป็นกุศโลบายให้หนุ่มสาวได้มีโอกาสมาพบกันพูดคุยกัน เมื่อฝ่ายใดพลาด รับผิดชอบไม่ได้ก็จะเป็นฝ่ายมอบเครื่องประดับให้อีกฝ่าย พอตอนเย็นๆ ก็จะมีมามอบคืนให้แก่กัน

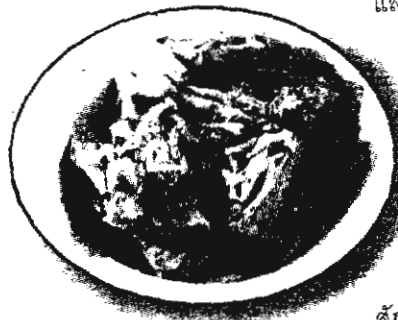
และร้องเพลงแลกกัน หลังจากงานปีใหม่ จะมีงานแต่งงานติดตามมา

ส่วนทางกิจกรรมด้านบันเทิงมีการแสดงของเยาวชนในหมู่บ้าน และแข่งขันการพูดภาษาม้ง ซึ่งนักท่องเที่ยวอย่างเราได้แต่ฟังไม่สามารถแปลได้เลย ครบ ทางบริเวณใกล้ต้นไม้ใหญ่ เป็นการแข่งขัน "ตีลูกช่วง" ซึ่งกิจกรรมนี้เป็นที่สนใจของผู้ชายทั้งผู้ใหญ่และเด็กๆ ส่วนสาวๆ ก็แอบมองแต่ไกลๆ

ถัดมาอีกจุดเป็น

การแข่งขัน “ยิงหน้าไม้” ของบรรดาพ่อบ้านที่เปิดโอกาสให้ได้ประลองสายตา
และฝีมือความแม่นยำว่าจะตรงเป้าหมายสัก

เท่าไร และเราได้มีโอกาสได้เห็นการจับกัน
ของชาวม้ง ซึ่งฝ่ายหนุ่มและฝ่ายสาวจะมา
ยืนคู่กันและร้องเพลงมอบให้แก่กัน
โดยฝ่ายชายจะเริ่มร้องก่อน เหมือน
เป็นการร้องเพลงเกี่ยวกัน โดยข้างๆ
จะมีพ่อแม่และพี่น้องชาวบ้านร่วมเป็น

สักขีพยาน

ต่อไปเป็นการแข่งกินแอปเปิ้ลโดยจะนำแอปเปิ้ลมาผูกเชือกไว้ แล้วให้ผู้แข่ง
กิน แต่ห้ามจับลูกแอปเปิ้ล พอสัญญาณเสียงนกหวีดดังก็เรียกเสียงหัวเราะจากผู้ชมได้
ทั้งงาน เพราะผู้เข้าแข่งขันกว่าจะได้ทานแอปเปิ้ลได้ก็ยากพอสมควร

พอถึงเวลาทานมือเที่ยง ลีศึก บอกมีเมนูอร่อยมาแนะนำเป็นไก่ต้มแบบฉบับม้ง
กับน้ำจิ้มและน้ำซุบสมุนไพร ข้าวก็เป็นข้าวหุงบนดอย รสชาติอร่อยเนื้อไก่นุ่มกำลังดีจิ้ม
กับน้ำจิ้มสามรส วันนี้เลยขออาสาชิมไก่ต้มม้ง ตามด้วยน้ำซุบสมุนไพรร้อนๆ ต้องลอง
มาชิมกันดู

ชาวม้งบ้านห้วยน้ำรินยังคงมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ผูกพันกับผืนป่า
ขุนเขาและธรรมชาติ อำนวยความสะดวก จังหวัดเชียงใหม่ หากต้องการท่องเที่ยว
เรียนรู้วิถีชีวิตชาวม้ง ท่องสวนป่าแห่งชีวิต ศึกษาพิพิธภัณฑ์แห่ง
ภูมิปัญญาพื้นบ้านชาวเขาเผ่าม้ง ต้องแวะมาที่บ้านห้วยน้ำรินนะครับ

ติดต่อสอบถามข้อมูล : HUAY NAM RIN VILLAGE (HMONG) 07-1807080 (ลิศัก) 09-2625123 (ไฟฟ้)

ขอขอบคุณ: ทีมท่องเที่ยว สกว.ภาค

บ้านห้วยน้ำริน(ม้ง)

HUAY NAM RIN VILLAGE (HMONG)

ติดต่อที่ 07-1807080 (ลี้ก) 09-2625123 (โพ่ด)

สถานที่ติดต่อ (ข้อมูลทั่วไป)

ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่

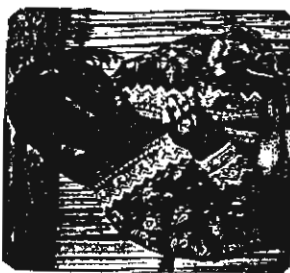
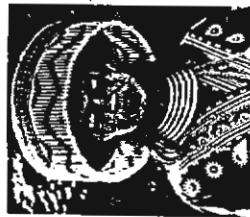
กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

อ. เมือง จ. เชียงใหม่ 50300 (จันทร์ - ศุกร์)

โทร 053-214038

โทรสาร 053-221570

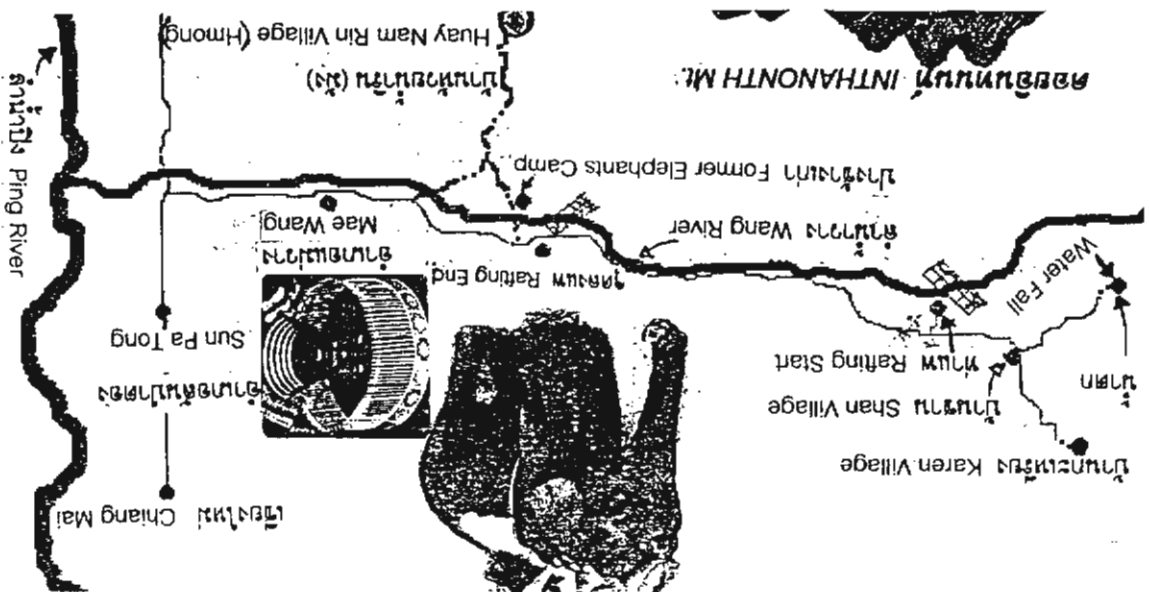

อัตราค่าบริการ

- ❖ ค่าอาหาร
 - มื้อเช้า/เที่ยง 50 บาท/คน/มื้อ
 - มื้อเย็น 100 บาท/คน/มื้อ
 - อาหารว่าง 50 บาท/คน/วัน
- ❖ ค่าที่พัก 100 บาท/คน/คืน
- ❖ ค่ามัคคุเทศก์ท้องถิ่น 150 บาท/นักท่องเที่ยว 4 คน
- ❖ ค่าการแสดงทางวัฒนธรรม (ตามความสนใจ)

เส้นทางสู่บ้านห้วยน้ำริน

ROUT TO HUAY NAM RIN

ประวัติบ้านห้วยน้ำริน

ชุมชนนี้ มีตำนานเล่าขานกันว่า บรรพบุรุษของพวกกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ในดินแดนที่เดิมไม่ได้ถูกแบ่งซึ่ง ทางทิศเหนือแสดงว่าอาจเป็นดินแดนทางเหนือของประเทศไทย ส่วนตอนใต้ประมาณอ่าวไทย และประเทศฟิลิปปินส์ หรือที่เรียกกันว่า "แลปแลนด์"

ตามประวัติศาสตร์ในบันทึกไว้ว่า ชนเผ่าดั้งเดิมอาศัยอยู่หลายจังหวัดทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจีน เมื่อ 2000 กว่าปีมาแล้ว เมื่อราว ๆ ค.ศ. 20 ชนเผ่าหนึ่งได้อพยพเข้าสู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย ปัจจุบันมีประชากรชาวม้งอยู่ในประเทศไทยเกินกว่า 150,000 คน

บ้านห้วยน้ำริน ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2525 โดยชาวม้ง 4 ครอบครัวอพยพจากหมู่บ้านใกล้เคียง ชาวม้งกลุ่มนี้มีอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ การเพาะปลูกพืชไร่และทำสวนผลไม้

จำนวนประชากร

บ้านห้วยน้ำริน มีประชากรเป็นชนเผ่าม้ง 26 ครัวเรือน 146 คน เป็นชนเผ่ากะเหรี่ยง 3 ครัวเรือน 12 คน รวมทั้งสิ้น 29 ครัวเรือน 158 คน

กิจกรรม

1. พิธีวิถีชีวิตพื้นบ้านชาวเขา
2. บ้านพักพื้นบ้าน
3. สวนพฤษศาสตร์ชุมชน
4. การผลิตหัตถกรรม
5. วิถีชีวิตแบบชาวเขา

History of Huay Nam Rin Village

The Hmong have legends which suggest their ancestors lived in an icy land far to the north which indicates they may have originally lived in the northern of Sweden Norway and Finland or "Lapland".

According to Chinese historical records indicate the Hmong have lived in China southern - western provinces for well over two thousand years. By the beginning of the twentieth century the Hmong reach the northern of Thailand. There are now over 150,000 Hmong in Thailand

Huay Nam Rin Village was built in 1982 by four families from the nearby Hmong villages. All of these Hmong practice agriculture, upland crops and fruit trees.

POPULATION

There are two Hill Tribes in Huay Nam Rin Village. The majority group is Hmong, 26 households 146 people. The minority group is Karen, 3 households 12 people. Totally 29 households 158 people.

ACTIVITIES

1. Tribal Museum
2. Home Stay
3. Community Forest
4. Handicraft and Silverware
5. Hill Tribe Traditional Life Style

ประวัตินักวิจัย

1. นายเลิศ ฤทธิเนติกุล หัวหน้าโครงการ

1. ชื่อ นายเลิศ ฤทธิเนติกุล

Mr.Leescuk Rithnarikul

2. วัน เดือน ปีเกิด

28 สิงหาคม 2499

August, 28, 1956

3. ประวัติการศึกษา

ชั้นประถมศึกษา โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จังหวัดตาก

(2512 – 2514) โดยทุนรัฐบาลไทย

ชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่

โดยทุนสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถอลิษาเบทที่ 2
แห่งสหราชอาณาจักร

ชั้นปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาพืชสวน

(2520 – 2524) คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยทุนรัฐบาล
ออสเตรเลีย และมรว.คึกฤทธิ์ ปราโมช

ชั้นปริญญาโท วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)

(2536 – 2538) สาขาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยทุนส่วนตัว

4. ประวัติการทำงาน

2525 - เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โครงการปลูกพืชทดแทน
และการตลาดที่สูงไทยสหประชาชาติ

2526 – 2528 - หัวหน้าหน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาบ้านช่างเคี่ยน
จังหวัดเชียงใหม่

2529 - หัวหน้าหน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาบ้านแม่สาใหม่
จังหวัดเชียงใหม่

- 2530 – 2534 - หัวหน้าหน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาบ้านขุนวาง
จังหวัดเชียงใหม่
- 2538 – 2541 - หัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง จังหวัดเชียงใหม่
- 2538 -- 2541 - นักวิชาการเกษตร ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา
จังหวัดเชียงใหม่
- หัวหน้างานโครงการพัฒนาอาชีพโดยความช่วยเหลือ
ระหว่างประเทศ
- หัวหน้างานโครงการส่งเสริมการเกษตรตามแนวทฤษฎี
ใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- นักวิจัยแห่งชาติ (National Researcher)
- 2542 – ปัจจุบัน - นักวิชาการประจำศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา
จังหวัดเชียงใหม่
- หัวหน้าโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนบนพื้นที่สูง
ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดเชียงใหม่
(การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนพื้นที่สูง)
5. ผลงานวิจัย
- 2523 - 2524 - อิทธิพลของจิมเบอเรลลิกแอซิก การตัดดอกและวันปลูก
ต่อการผลิตไหล สตรอเบอร์รี่พันธุ์ไทโอเก้านภูเขาสอง 2524
Effect of Gibberellic Acid, Flower
Removal and Planting Date on Runner Production of
Strawberry variety Tioga on Highland.
- 2537 – 2538 - ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับระบบการเกษตรกรรมผสม
ผสานบนที่สูงของชาวเขาเผ่าม้งบ้านช่างเคี่ยน – ดอยปุย
จังหวัดเชียงใหม่ 2538
Factors Affecting The Hmong's Adoption of Integrated
Highland Farming System at Chang Khian – Doi pui
Villages, Chiang Mai Province
- 2539 – 2540 1. การมีส่วนร่วมของชาวเขาเผ่าม้งบ้านดอยปุย – ช่างเคี่ยน
ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขต

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย จังหวัดเชียงใหม่ 2540
(ทุนวช.)

Participation of The Hmong at Doi Pui - Chang Khian
Villages in Natrual Resources and Environmental
Conservation at Doi Suthep - Pui National Park Chiang
Mai Province

2. การปรับตัวกับวิถีชีวิตใหม่ในชุมชนเมืองของชาวเขาเผ่า
ม้ง : กรณีศึกษาเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ 2540 (ทุนสวช.)

The Hmong's Adaptation to the Urban Communities :
A Case Study at Muang Chiang Mai District.

3. เกษตรกรรมทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อครอบ
ครัวผาสุก : กรณีศึกษา นายหวังกี ลี เกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง
ในจังหวัดเชียงใหม่ 2542 (ทุนส่วนตัว)

4. ผลสำเร็จของการพัฒนาอาชีพชาวเขาบ้านป่าเกี๊ยะ อำเภอ
สะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ 2544 (ทุนกรมประชาสงเคราะห์)

2543 2544

5. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการอยู่รอดของชุมชนชาวม้ง
บ้านดอยปุย อุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ - ปุย จังหวัด
เชียงใหม่ 2544 (ทุนสกว.)

2. นายท้อ กำเนิดไพร นักวิจัยท้องถิ่น

เกิดวันที่ 4 กันยายน 2500
การศึกษาชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6
เป็นกรรมการหมู่บ้านห้วยน้ำริน

3. นายเพี้ยะ ประกอบกิจดี นักวิจัยท้องถิ่น

เกิดวันที่ 1 มกราคม 2500
การศึกษาชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6
เป็นกรรมการหมู่บ้านห้วยน้ำรินและผู้นำศาสนาคริสต์นิกาย

4. นายนิวัติ แซ่ลี นักวิจัยท้องถิ่น

เกิดวันที่ 1 มกราคม 2503

การศึกษาชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3

เป็นกรรมการหมู่บ้านห้วยน้ำริน

5. นายเอื้อะ หวัตระกูล นักวิจัยท้องถิ่น

เกิดวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2481

การศึกษาชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4

เป็นกรรมการหมู่บ้านห้วยน้ำรินและผู้อาวุโสของชุมชน

6. นางสาวฤทธินันต์กุล นักวิจัยท้องถิ่น

เกิดวันที่ 31 มีนาคม 2510

การศึกษาชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มแม่บ้านและเหรียญโครงการ

7. นางสาวสุภาพร กำเนิดไพร นักวิจัยท้องถิ่น

เกิดวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2522

การศึกษาชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มแม่บ้านและผู้ช่วยเหรียญโครงการ